

TISZAVASVÁRI

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

TISZTELT TISZAVASVÁRIAK!

TISZTELT ÉRDEKLŐDŐK ÉS ÉPÍTKEZŐK!

„A szülőföld szálai örök összekötők
a tájjal és a földdel, amiből az ember lett,
és amivé lesz, és nem szakadhat el soha”

(Fekete István)

A Településképi Arculati Kézikönyv célja, hogy a településképvédelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján a településképvédelmi tervszerű, esztétikus létrejöttét, szakmailag támogassa, elősegítse.

A kézikönyv elkalauzolja az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, mely a település képéhez illeszkedik, és tovább viszi, még ha az új épületek modernebbek is, mint a már meglévők. Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűeknek, a céljuk nem a tervezési szabadság szűkítése, hanem a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása.

A kézikönyv nem egy merev lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés, annak érdekében, hogy a település megőrizze régi hagyományait, egységes maradjon, emellett nyisson az új és a modern irányába. A település lakossága, a helyi közösségek a településképi arculati kézikönyv készítése során hozzászólhattak annak elkészítése során a belső tartalmának elkészítésébe. Közmegegyezés kísérte végig az elkészítését. Szerepelnek benne azon épületeink, melyeket műtárgyként, valamint helyi identitást szempontjából kiemelkedőnek tartanak, védelemre érdemesnek tartanak.

Meghatározásra kerültek a kézikönyvben az egymástól elkülönülő településrészek arculati jellemzői, javaslatai, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemek, melyek irányt is mutatnak az építkezni szándékozóknak.

A létrejött Településképi Arculati Kézikönyv a település jövőbeni formálásának kulcsa. A kész könyv nem csak a jelennek szól, hanem a jövő generációjának is. Bízom benne, hogy a településen élők és ide letelepedni kívánók, átutazók és idelátogatók a kézikönyvben szereplő ajánlások következtében a szebbé, harmonikusabbá formálódó települést fognak látni a jövőben.

Dr. Fülöp Erik
polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Tiszavasvári bemutatása, <i>általános településkép, településkarakter</i>	5
3. Örökségünk <i>a településkép szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők</i>	9
4. Településképi szempontból meghatározó területek Tiszavasvárin <i>eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával</i>	30
Településközpont	
Kisvárosias lakóterület	
Kertvárosias lakóterület	
Falusias lakóterület	
Üdülőterület	
Józsefháza	
Gazdasági és ipari terület	
Beépítésre nem szánt terület	
5. Ajánlások	38
<i>a településkép minőségének formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató:</i>	
Telepítés	
Terepalakítás	
Magasság	
Tetőhajlásszög	
Tetőforma	
Szín	
Tornácok	
Ajtók, ablakok	
Homlokzatképzés, anyaghasználat	
Részletek	
Kerítések, térfalak	
Kertek	
<i>közterületek településképi útmutatója</i>	
Utcák	
Közterek, közparkok, közkertek	
6. Jó példák: épületek, építészeti részletek <i>épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása</i>	88
7. Jó példák: sajátos építményfajták <i>sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések</i>	97

BEVEZETÉS

Az építészetet szokás megfagyott zeneként emlegetni. És valóban nagyon sok hasonlóságot találhatunk egy zenemű és az építészet között. Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, mint egy zenekarban a sokféle hangszer: vonósok, fúvósok, ütős hangszerek. Ugyanakkor, ha ezek egymásra tekintet nélkül zenélnék, lehet külön-külön még szép dallam is, amit játszának, az összkép hamis. Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élehetlen környezet alakítanak ki.

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismerésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédjaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatoktól a zenén át egészen épített környezetünkig.

TISZAVASVÁRI BEMUTATÁSA

általános településkép, településkarakter

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a Tiszavasvári Járásban székhelye Tiszavasvári, mely a megyeszékhelytől, Nyíregyházától 23 km-re, nyugatra található. A község sík terepen fekszik. Megközelítése Nyíregyházától a 36-os főútról lehetséges.

A város két település: Búd és Szentmihály összeolvadásával jött létre. 1941-ben, a közigazgatási egyesítés után a Büdszentmihály nevet kapta. A ma használatos Tiszavasvári elnevezést 1952 óta viseli. A Búd elnevezés török eredetű, honfoglalás kori. A tatárjárás idején elpusztult, majd később újra települt falu a XVI. század végén ismét lakatlan jó félszáz évig, majd örmény kereskedők (Dogály János és Konstantin) görög katolikus kárpát-ukrán telepeseikkel telepítik be. Ez időben a Taktaközből református magyarok is jöttek ide.

Szentmihály 1440 táján született: Báthori András Búd határában önálló települést hozott létre és büdi jobbágyokkal népesítette be. 1550 körül jeles település, közel félezer ember élt itt. A XVII. század első harmadában az új birtokos - Lónyay-család - hajdúkat telepített ide, akik a bírások terén előjogokat kaptak. A XVII. század második felében lakatlan, majd 1700 körül ismét hajdúk élnek itt, akik szerződéses viszonyban voltak a földesúrral, s a szabad mezővárosi jogállást 1848-ig megőrizte a település. 1771-től 1945-ig Dessewffy-birtok.

6 | Tiszavasvári bemutatása

Büd és Szentmihály, Tiszabüd és Büdszentmihály - voltak a történelem során az egymással szomszédos települések nevei, mígnem 1952 óta Tiszavasvári az egyesült községek, illetve a mai város neve. A két szomszédos község (ekkor már Büdszentmihály és Tiszabüd) közigazgatási egyesítése nem volt zökkenőmentes. Először 1941-ben egyesültek Büdszentmihály néven, de a tiszabüdiek nem akarták elfogadni önállóságuk elvesztését. 1946-ban sikerült is átmenetileg négy évre visszanyerni a függetlenségüket, de 1950-ben újra Büdszentmihály néven hozták egybe a két községet. Tiszabüd legalább a község nevében akarta jelezni egykori önállóságát. Ennek eredménye lett végül az új elnevezés 1952-től: Tiszavasvári.

Büdszentmihály - nagyobb lélekszáma és az Alkaloida Gyár fejlődése következtében - a két világháború között már elindult a városiasodás útján. A tényleges várossá válásra az egyesült, és immár igen jelentős lélekszámú településnek, Tiszavasvárinak egészen 1986-ig kellett várnia.

A török dúlások, a kuruc felkelések Bocskai, Bethlen Gábor, majd Rákóczi oldalán vívott szabadságharcok keményen megedzették az itt élő népet, mely két pogány közt (törökök és császárok) őrlődve, de az önálló Erdély erkölcsi és katonai erejével a háta mögött meg-megújuló erővel igyekezett szerzett jogait, hajdú kiváltságait védelmezni. Búd és Szentmihály földműves népe nagyszámban állott honvédeknek, az 1848-49-es szabadságharc idején. Vasvári Pál (Búd szülötte) neve összefonódik a forradalmat előkészítő Márciusi Ifjak mozgalmával és a szabadságharc hősiességével. Megtorlás, árvizek, kolera, földínség, világégés- gyászos címszavak a múlt század közepétől a XX. század közepéig ívelő korszakból. A nincstelenség, a látástól vakulásig tartó mezei munka teték küzdelmessé a hétköznapokat a történelem csendesebb évtizedeiben is.

A település több egymástól elkülönülő karakterűként jelenik meg, melyeknek mind eltérő telepítési ajánlásokkal rendelkeznek.

8 | Tiszavasvári bemutatása

A város lakóinak száma 2016-ban valamivel több, mint 12 500 fő volt, mely az előző évekhez képest jelentős kisebb csökkenést mutat.

A település tiszta, rendezett, gondozott, az infrastruktúra teljes: elektromos áram, vezetékes ivóvíz és a gázellátás kiépített, a szennyvízelvezetés közüzemi. Az óvodai és iskolai nevelés, az egészségügyi ellátás szervezett.

Tiszavasvári fő utcájának a Vasvári Pál utca tekinthető. Ebből az útból nyílnak az összekötő utak, azokból a kiszolgáló utak, a város utcái zömében kanyargósak, röviddek és szűkek.

Az alábbiakban a település azon épületeiről mutatunk összefoglalót, melyek sajátos értéküknél fogva identitását erősítik nagyközségünknek. A település egyes részeire vonatkozó építészeti előírások szem előtt tartásával elérhető, hogy az új építésű házak ne idegenként, hanem ismerősként jelenjenek meg a többi ház között, melyek majd teljes mértékben elősegítik a település karakterének megőrzését, és tovább formálják, mint ahogy ezt a nem rég kivitelezett új épületek is teszik.

ÖRÖKSÉGÜNK

a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

A település öt országos védelem alatt álló műemlék épülettel rendelkezik.

Dessewffy-kastély

A klasszicista időben épült 1820 körül. Az 1850-es és az 1870-es években bővítették. Dessewffy József építtette a földszintes kastély középső részét és a két szélén lévő rizalitot. A gróf felesége 1833-ban az épület mellett emeltetett egy kápolnát, amelyet később a kastélyhoz csatoltak. Dessewffy Emil idejében az épületen komoly bővítésekre került sor, amelyet később Dessewffy Aurél folytatott, emeletreépítés is történt. Az utolsó bővítés 1934-ben fejeződött be, ekkor nyerte el a kastély mai kinézetét.

10 | Örökségünk

Az épület bejárata a főtömb tengelyéből erőteljesen kiugró timpanonos lezárású, melyet 6 db négyzetes hasáboszlop tart. Két oldalán lizénák keretezte faltükrökben az egész épületre jellemző 2-2 egyenes záródású ablak nyílik, felettük stukkós kördíszítés. A főtömb két végén sarokrizalitok ugranak ki, melyek karcolt kváderes sarokpillérei között szárnyanként 1-1 félköríves vakolt oromdíszes ablak nyílik. Az íves szárnyrészekhez sarokpavilonként csatlakozó kétszintes épületek tengelyében kőkeretes portikuszos bejáratok, ezek két oldalán 1-1 egyenes záródású, felettük az emeleten falpilaszterek között nyíló 3-3 hasonló ablak található.

Kert felőli déli homlokzatának tengelyében, középrizalit ugrik ki. Timpanonos lezárású teraszépítményét 2 hasáb és 4 hengeres dór oszlop tartja. A főtömb és a szárnyak elválását itt kevésbé hangsúlyos sarokrizalit és homlokzati tagolás jelzi. A kváderes falpilaszterek között egyenes záródású körstukkós díszítésű ablakok nyílnak. A főtömböt mindkét oldalon erőteljes párkányzat zárja le. Összetett kontyolt és oromzatos nyeregtetejét cseréphéjazat fedi. Az előkert gondozott. A parkban sok régi és nagy méretű fa található, az egykori kastélykert maradványai: pl. vérbükk, magnólia, szomorú japánakácok, selyemfenyő. A hátsó bejárat előtt valamikori szökőkút vályúja.

Görög katolikus templom

A görög katolikus templom 1762-ben készült el. A tornyát a 19. század utolsó harmadában romantikus stílusban átépítették. A templombelsőben 1870 körül a régebbi képfal elemeinek felhasználásával ikonosztáz található. A főoltár a 18. század végéből való.

Az épület egyhajós, hosszházas, lóhereívű szentéllyel, egy homlokzati toronnyal épült, nyeregtetős épület, északkelet felé néző szentéllyel. Bejárata a hosszház délnyugati rövid oldala elé épített torony alatt nyílik. Kőkeretes, félköríves záródású bejárata felett timpanonos vakolt oromzat, felette félköríves szoborfülke. Osztópárkány felett keretezetlen kör és kettős ikerablakok nyílnak, utóbbi zsalus. Háromszögű oromzatok zárják le a hasonló tagolású oromzatokat, bennük óralemez. Bádog gúlisíkok fedik a tornyot.

Református parókia

Bejárata a déli oldalon nyílik, az egykor nyitott, ma zárt fasávós, üvegezett 4 db. széles félköríves nyíló tornác egyik ívében nyitott ajtón. A zárt árkádos tornác két szélén egyszerű belső helyiségekbe nyíló egyenes záródású ablakok. Az utca felőli hosszoldalon 3 db, a két rövid oldalon 2-2 egyenesen záródó ablak nyílik. Kontyolt nyeregtetejének 2 végén kémény, a tető kettős hódfarkú cserépfedés borítja.

Református templom

Szabálytalan alaprajzú, nyugati harangtornyos, poligonális záródású, északon és délen előcsarnokos, nyeregtetős épület. Bejáratai három irányból nyílnak. Északon díszes lépcsős feljáró vezet az előcsarnok tengelyében álló ajtóhoz, nyugaton a torony tengelyében, délen szintén egy kisebb előcsarnokban nyílik bejárat. Az északi előcsarnok timpanonos lezárású, a bejárat kőkeretes, kosáríves, zárókódízes ajtóban nyílik. Két oldalán hasonló kőkeretes karzatfeljáró kapuk. Felettük könyöklőpárkányos, félköríves ablakok között építési tábla. A templomon körben a földszintre egyenes, a karzatokra nagyobb félköríves, szalagkeretes ablakok nyílnak.

Harangtornyát nyugatról két kis támpillér erősíti, sarkai lekerekítettek. Szegmensíves, kőkeretes bejárati ajtó felett szalagkeretes körablak, felette hasonló keretű, félköríves ablak, oldalanként 1-1 db. Jelzészzerű párkány felett oldalanként 1-1 szalagkeretes, félköríves ablak nyílik, felette zárókódízséhez érintkező, vakolt körablak.

Fél órapárkány felett ívelt, közepén kockát formázó gúlisasak, sarkain bádoggvázás díszítéssel, bádogfedésű.

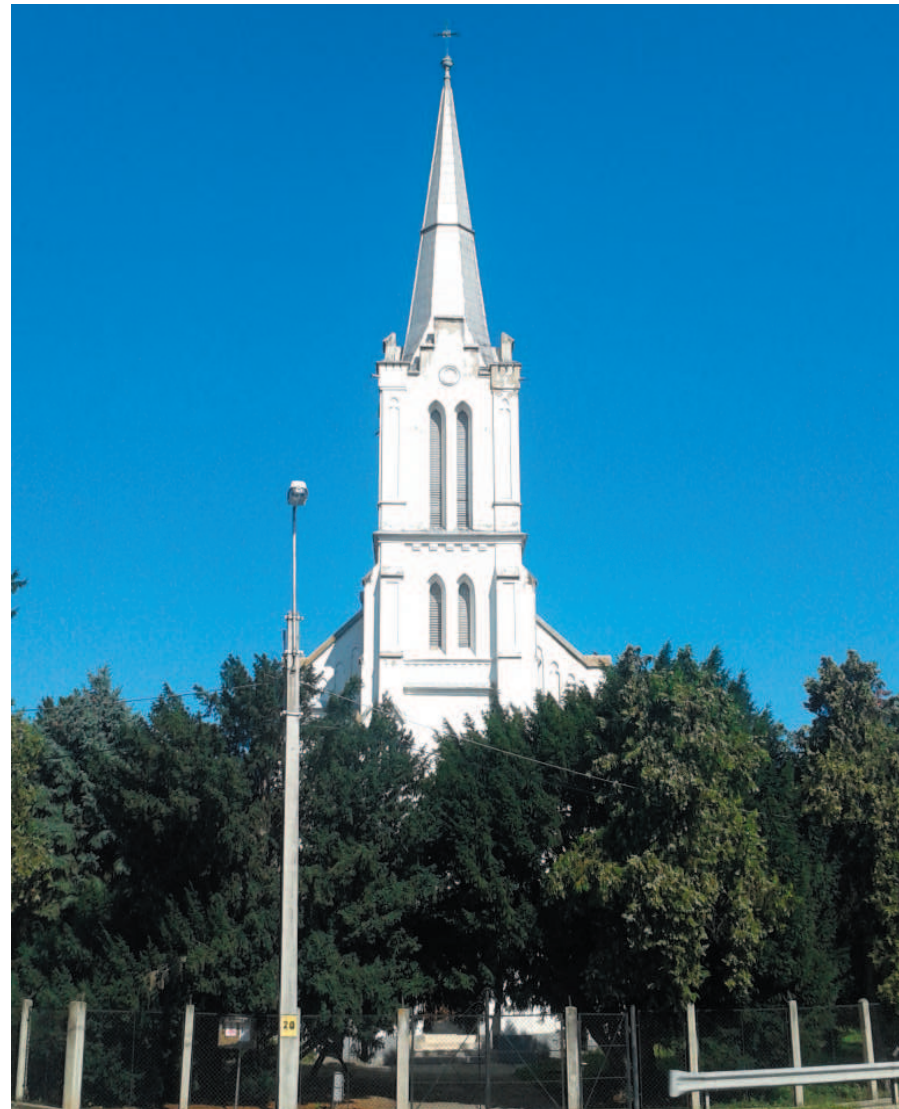
Hajója a toronyhoz háromszögű oromzattal kapcsolódik, sarkain támpillérekkel. Déli előtere hasonló oromzatú, benne kosáríves, kőkeretes bejárattal. Nagyméretű apszisának sarkain támpillérek. Nyeregtetejét fémlemezborítás fedi.

Római katolikus templom

Egyhajós, hosszházas, poligonális szentélyzáródással, egy homlokzati toronnyal ellátott nyeregtetős épület.

Bejárata a hosszház nyugati oldala elé épített torony alatt nyílik. Magas orommezővel díszített kapuja felett bélyeges körablak, osztópárkánya felett két neogót ablak, harangszinten szintén. A torony sarkait egy-egy támpillér támasztja, bádoggúlasisak fedik. A hajó déli oldalán három csúcsíves ablak, közöttük három támpillér. Koronapárkánya gótizáló. Ezen oldalhoz kapcsolódik az oratórium. Déli oldalán két csúcsíves ablakkal. Fölötte áttört kőkorlát húzódik. Poligonális szentélyét két csúcsíves ablak és négy támpillér tagolja. A hajó északi oldalához csatlakozik a sekrestye ugyanolyan felépítéssel, mint az oratórium. A hajó északi tagolása is megegyezik a délivel. Nyeregtetős, palafedésű épület.

Helyi egyedi védelem alatti épületek

Kornis kastély

A XIX. században több lépcsőben épült kastély mára teljesen felújított állapotban látható. Az utca felőli homlokzatán hibátlan épségben csodálhatók meg a vakítóan fehér stukkók és a díszes korintoszi oszlopfők is. A kertből csak egy tágas gyepfelület maradt, meg egy-két nagyobb fa. Nagyon tetszetős félig barokk, félig klasszicista a főhomlokzattal rendelkezik.

18 | Örökségünk

Vasvári Pál Múzeum

Dózsa György utca 43. lakóépület

Kabay János szülőháza

Bajcsy-Zsilinszky Endre utca 52. szám alatti lakó- és gazdasági épület

Helyi egyedi emlékművek, szobrok, alkotások

56-os emlékmű

Trianoni emlékmű

Honfoglalás emlékmű

I. világháborús emlékmű

Dessewffy síremlék

Zsidótemető

Vasvári Pál szobor

Kabay János mellszobra

a magyarországi morfingyártás atyja, a tiszavasvári Alkaloida Vegyészeti Gyár alapítója. Életműve a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény alapján 2016. április 19-én a magyar nemzet 56. hungarikuma kitüntető törvényi címet kapta meg.

Vasvári Pál mellszobra

író, történész, filozófus, politikus, forradalmár, a „márciusi ifjak” egyik vezéralakja, honvéd őrnagy.

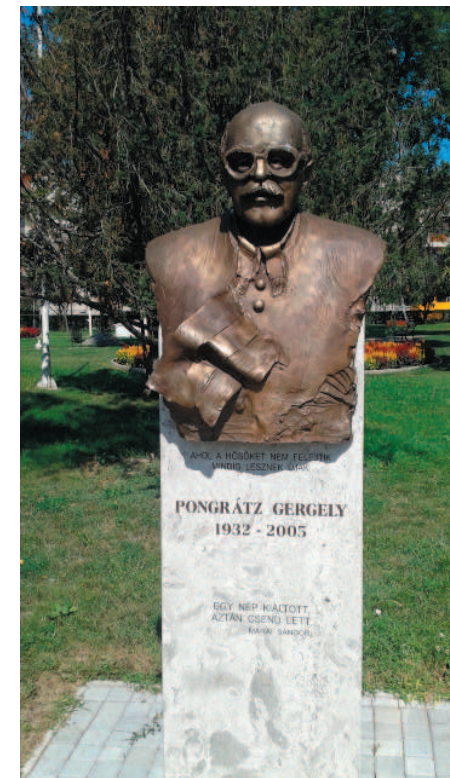
Kisszántói Pethe Ferenc mellszobra

Újságíró, gazdasági szakíró, az első magyar gazdasági szaklap szerkesztője.

Pongrátz Gergely mellszobra

Pongrátz Gergely (1932-2005) az 1956-os forradalom idején a legnagyobb létszámú ellenállási csoportot vezette, ő volt a Corvin-közi felkelőcsoport második és utolsó főparancsnoka. Pongrátz öt testvérével együtt harcolt az országba bevonuló szovjet csapatok ellen.

Szovjet obeliszk

Szovjet hősi emlékmű a Petőfi utcai temetőben

Szent Mihály pecsétje

Kabay János emléktábla

Szögi Lajos emlékmű

Szovjet hősi emlékmű a Dessewffy-kastély parkjában

Tiszafa a Dessewffy-kastély parkjában

Dessewffy uradalmi magtár

Múzeumkertben lévő salétromfőző üst (16-17. század)

Múzeumkertben lévő szabadtéri kemence (19. század)

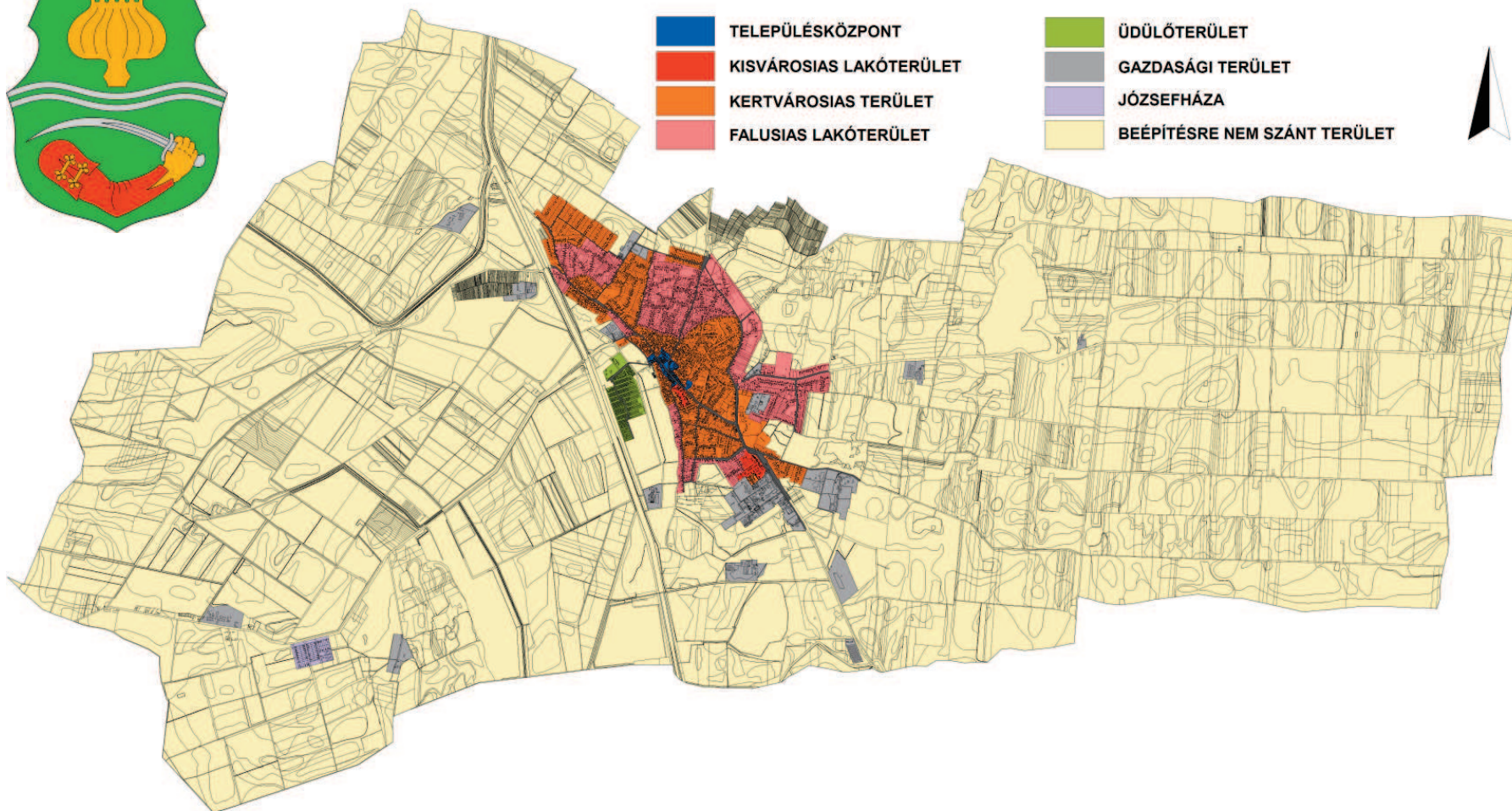
Kabay János házában lévő emléktábla

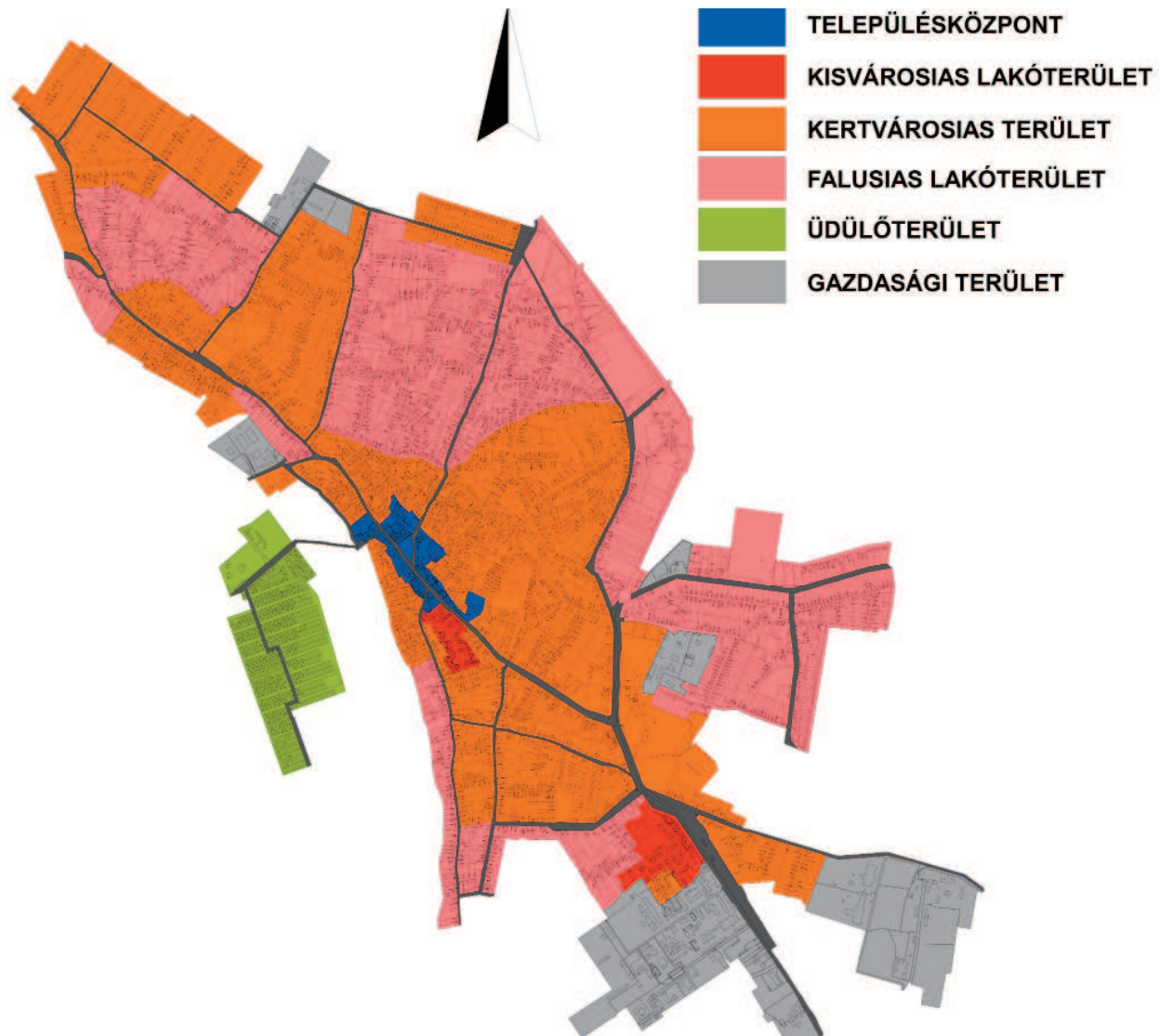

4

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

TELEPÜLÉSKÖZPONT

A belterület központi részén a többszintes lakóépületek és földszintes épületek, valamint lakó- és vegye funkciójú épületek egyaránt megtalálhatóak. Ezen a településrészen az előkert nélküli oldalhatáron álló lakóépületek, valamint a többszintes zárt sorúan vagy szabadon álló beépítési mód következtében épületek terjedtek el. A fő utca két oldalán a szolgáltatásokat nyújtó üzletek találhatóak zárt sorú beépítésben, többszintes épületek földszintjén kialakítva. Lakófunkciók az emeleten kaptak helyett. Ez a településrész épült ki a legkésőbb, mivel a két volt település Tiszabüd és Büdszentmihály között helyezkedik el.

KISVÁROSIAS LAKÓTERÜLET

Jellemzően a szabadon álló beépítési módban épült társasházak tartoznak bele. Szinte teljes mértékben lakófunkcióval rendelkező épületek találhatóak itt meg. Jellemzően a 60-70-s években épültek meg, többszintes kialakítással előregyártott panelekből.

KERTVÁROSIAS LAKÓTERÜLET

Jellemzően oldalhatáron álló, földszint és tetőtér beépítése házak utcára merőleges kialakítással alkotnak utcasort. Ezek a lakóépületek összetett tetőformájúak. A homlokzat jellemzően világos színű, a lábazat sötétebb. A héjazat cserépfedés.

Gondoljunk az épület külső megjelenésére, amelyhez a kerítés is hozzátartozik. Az épülettel együtt tervezessük a kerítést és a magasság, valamint a kivitel szempontjából a kerítés illeszkedjen az utcaképhez, színvilágában pedig az épülethez.

FALUSIAS LAKÓTERÜLET

Általánosságban földszintes, utcára merőleges, előkertes lakóépületek találhatók itt oromfalas kialakítással. Az új épület kialakítása előtt vegyük figyelembe a tervezési helyszín utcájában lévő lakóingatlanok paramétereit, hogy ahhoz illeszkedve tudjuk elhelyezni épületünket.

ÜDÜLŐTERÜLET

A feltárt termálvíz következtében jött létre a helyi termálfürdő, mely mellett az üdülőterület épült ki. Jellemzően apró telkek találhatók itt tetőtér beépítéses épületekkel, melyekre időszakos tartózkodásra alkalmas nyaralók épültek. Az épületek jellemzően szabadon álló beépítési módon készültek. A telkek jellemzően pihenő kertként funkcionálnak néhány örökzöld épülettel, füvesített udvarral. A terület utcáiban eltérő karakterű épületek készültek, az alacsony hajlásszögű tetőtől kezdve a több mint 60 fokos tetőhajlásszögű épületek mind megtalálhatóak.

JÓZSEFHÁZA

A közigazgatási területhez tartozik a Józsefháza, mely a központi belterülettől 7 km-re, nyugatra található. Jellemzően oldalhatáron álló előkertes kialakítású földszintes lakóépületek találhatók meg itt.

GAZDASÁGI TERÜLET

Jellemzően külterületen elhelyezkedő területek, ahol az állattenyésztés és növénytermesztés épületei találhatóak meg. Az épületek elhelyezkedése a központi területen szétszórtnak találhatóak meg. Jellemzően szabadon álló épületek, melyek földszintes kialakításúak.

IPARI TERÜLET

A településtől délre található területek tartoznak ide, aminek jelentős részét a Vegyészeti Gyár foglal el. Az itt található sajátos építmények mind eltérő karakterű, a funkciónak megfelelő kialakítású.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

A közigazgatási területen eltérő tájhasználat a jellemző, melyek közül az erdők csak nem teljesen hiányoznak a közigazgatási területről. Jellemzően a szántók és a mezőgazdasági művelésbe részt vett területek, valamint több mesterséges halastó található meg.

Védett természeti terület a Fehér-szik, mely gazdag növény- és állatvilágában. A felmérések 41 madárfaj fészkelését bizonyították.

TISZAVASVÁRI FEHÉR-SZIK TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET

A külterületen fekszik a Természetvédelem alatt álló Fehér-szik, melynek összterülete 175 hektár. A tájvédelmi körzet a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága alá tartozik. A Tájvédelmi Körzetet 1977-ben hozták létre. A terület Tiszavasváritól keletre, mintegy 4-5 kilométerre található, a Tiszavasvári-Nyíregyháza közötti 36-os főút mentén. A terület korlátozottan – a kötésidőn kívül – látogatható.

A Tájvédelmi Körzet kiemelten növényei:

Sziksófű (*Salicornia*)

Fehér tippan (*Agrostis stolonifera*)

A Tájvédelmi Körzet kiemelten fokozottan védett állatai:

Kanalasgém (*Platalea leucorodia*) Eszmei értéke 500 000 Ft

Fekete gólya (*Ciconia nigra*) Eszmei értéke 500 000 Ft

Cigányréce (*Aythya nyroca*) Eszmei értéke 500 000 Ft.

Széki lile (*Charadrius alexandrinus*) Eszmei értéke 1 000 000 Ft

Balra: Fehér tippan
 Jobbra: Sziksófű
 Jobbra középen balra: Széki lile
 Jobbra középen jobbra: Kanalasgém
 Balra fent: Fekete gólya
 Jobbra fent: Cigányréce

5

AJÁNLÁSOK

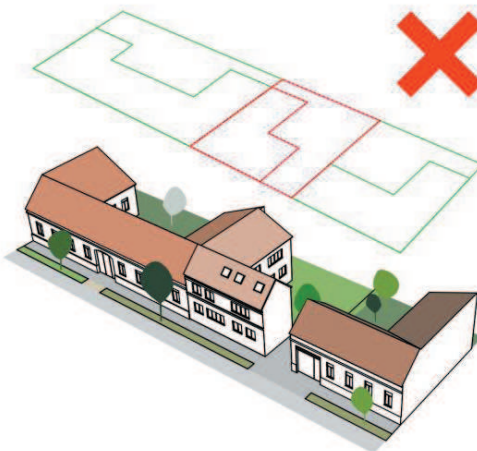
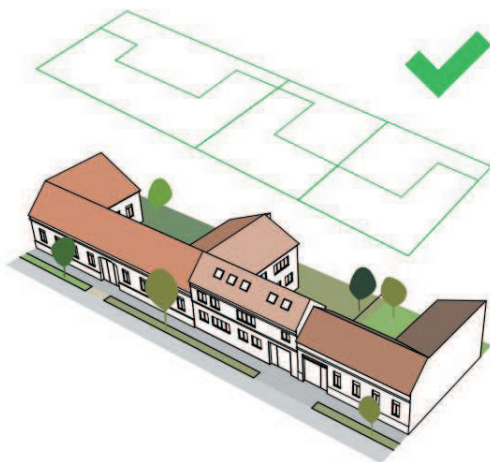
a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkénezi borát.

TELEPÜLÉSKÖZPONT

TELEPÍTÉS

A központi belterületen előkert nélküli többszintes földszinten üzlethelyiségekkel, emeleteken lakófunkcióval rendelkező épületek kerüljenek elhelyezésre. A foghíjas beépítés nem javasolt. Az előkert kialakítása nem javasolt.

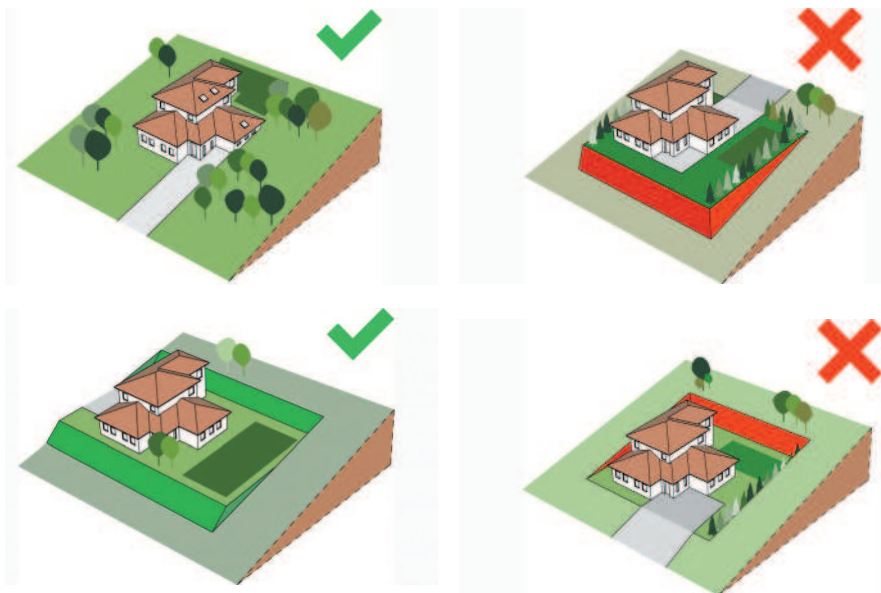
TEREPALAKÍTÁS

Az ingatlanok beépítésénél célszerű a csaknem teljesen sík terület kialakítása.

A tereprendezésnél célszerű figyelembe venni az utcafronti terepszintet, valamint kerülni kell a szomszéd irányába történő túlzott terep feltöltést és földszállítást.

A terepalakításnál mindig végezzünk rétegenként tömörítést a megfelelő tömörség érdekében.

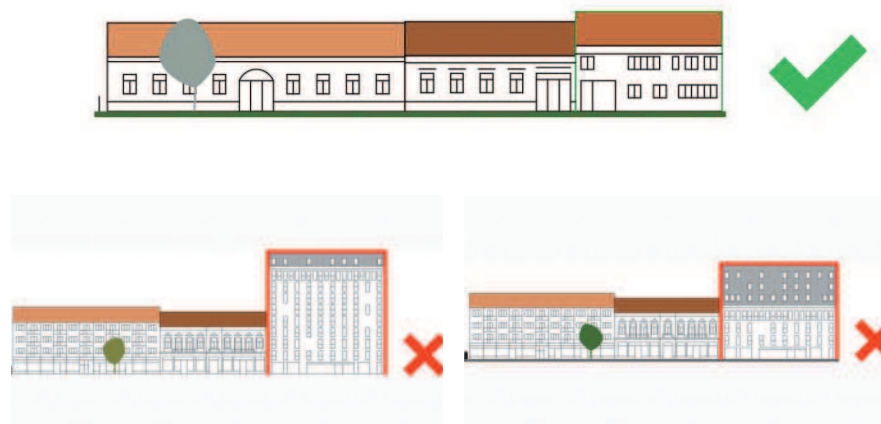
Törekedjünk a lépcsőzetes kialakításra, támfalakat ne alakítsunk ki.

MAGASSÁG

A társasházak magassága csaknem azonos. Az ingatlanok többszintesek.

A meglévő épületek figyelembevételével kell az új épületeket elhelyezni, tehát hasonló magassággal kell kialakítani, mint a környezetében lévő többi ingatlant.

TETŐFORMA

Az épületek tetőformája általában lapostető. Új házak építésénél figyelembe kell venni a szomszéd lakóépületek tetőformáját.

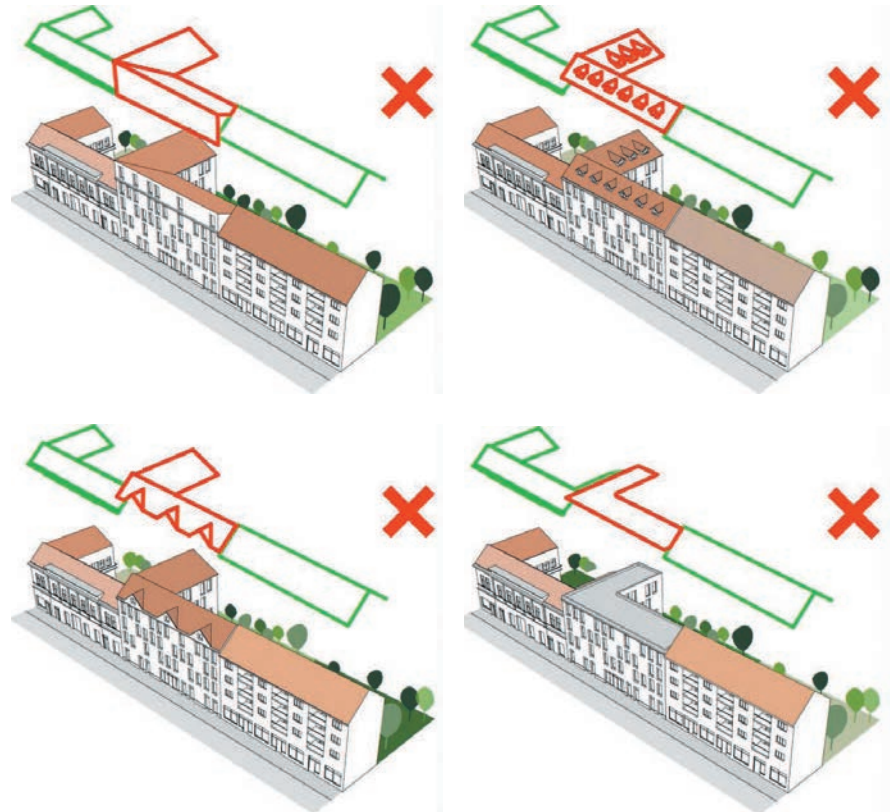
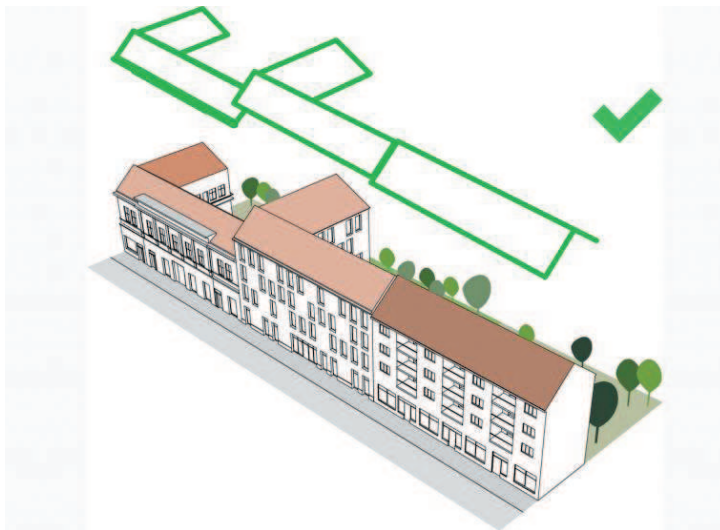
A lapostetős épületeknél a tetőtér kialakítás engedélyezett.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A társasházak tetőhajlásszöge közel azonos.

Az új épületeknek hasonló hajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetében lévőké. A település utcaképebe a túl alacsony vagy a túl magas hajlásszöggel rendelkező épületek nem illenek bele.

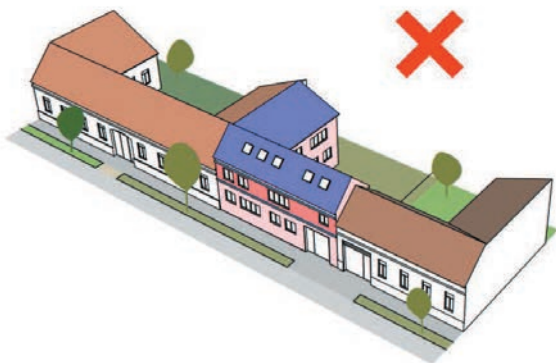
A lapostetős épületeknél a tetőtér kialakítás engedélyezett.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Visszafogott illeszkedés, hasonló szín- és anyaghasználat, nem túl változatos, hagyományos színekkel készült épületek jellemzik.

Az új épületek építésénél a meglévők színvilágához illeszkedő anyaghasználat ajánlott. A kirívó és feltűnő színhasználat, a rikító színű burkolatok a társasházaknál csak a közízlést nem zavaró színekből alkalmazható.

KISVÁROSIS LAKÓTERÜLET

TELEPÍTÉS

Szabadon álló, többszintes, előregyártott elemekből, kizárólag lakófunkcióval rendelkező épületek elhelyezésére szolgáló területek.

TEREPALAKÍTÁS

Az ingatlanok beépítésénél célszerű a csaknem teljesen sík terület kialakítása.

A tereprendezésnél célszerű figyelembe venni az utcafronti terepszintet, valamint kerülni kell a szomszéd irányába történő túlzott terep feltöltést és földelszállítást.

A terepalakításnál mindig végezzünk rétegenként tömörítést a megfelelő tömörség érdekében.

Törekedjünk a lépcsőzetes kialakításra, támfalakat ne alakítsunk ki.

MAGASSÁG

A társasházak magassága csaknem azonos. Az ingatlanok többszintesek.

A meglévő épületek figyelembevételével kell az új épületeket elhelyezni, tehát hasonló magassággal kell kialakítani, mint a környezetében lévő többi ingatlant.

TETŐFORMA

Az épületek tetőformája általában lapostető. Új házak építésénél figyelembe kell venni a szomszéd lakóépületek tetőformáját.

A lapostetős épületeknél a tetőtér kialakítás engedélyezett.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A társasházak tetőhajlásszöge közel azonos.

Az új épületeknek hasonló hajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetében lévők. A település utcaképébe a túl alacsony vagy a túl magas hajlásszöggel rendelkező épületek nem illenek bele.

A lapostetős épületeknél a tetőtér kialakítás engedélyezett.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Visszafogott illeszkedés, hasonló szín- és anyaghasználat, nem túl változatos, hagyományos színekkel készült épületek jellemzik.

Az új épületek építésénél a meglévők színvilágához illeszkedő anyaghasználat ajánlott. A kirívó és feltűnő színhasználat, a rikító színű burkolatok a társasházaknál csak a közízlést nem zavaró színekből alkalmazható.

KERTVÁROSIS LAKÓTERÜLET

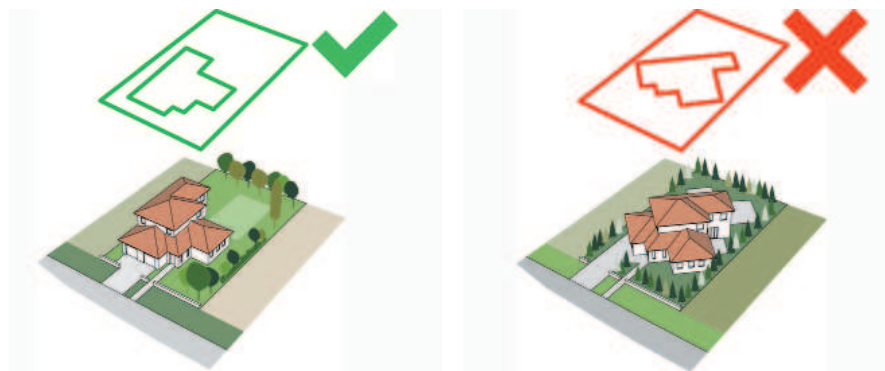
TELEPÍTÉS

A lakóterületen a keskeny, kicsi telkeken a házak oldalhatáron állnak, így megmarad egy nagyobb összefüggő udvar vagy kert a ház mellett, mely lehetőséget nyújt arra, hogy gépjárművel hátra lehessen jutni.

Az ide épülő lakóépület álljon oldalhatáron vagy attól legfeljebb 1 méterre az oldalsó telekhatárral párhuzamosan. Kerülendő a négyzetes alaprajzú épület kialakítása vagy az oldalsó telekhatárral nem párhuzamosan elhelyezett alaprajz.

Az épület utcai homlokzata ne legyen túl széles kialakítású, de amennyiben szélesebb kialakítású épületet szeretnénk, abban az esetben az utcai homlokzattól hátrébb célszerű húzott keresztirányú épületrész kialakítása. Ez meglévő épületek bővítésénél is alkalmazható. Vigyázzunk, hogy a keresztirányú bővítés ne legyen nagyobb a fő tömegnél.

Oldalhatáron álló épület esetén ne alkalmazzunk oromfalat, mivel azzal alapterületet nem nyerünk, ablakot nem lehet rá elhelyezni, és az épület formáját is széttagolttá teszi fölöslegesen.

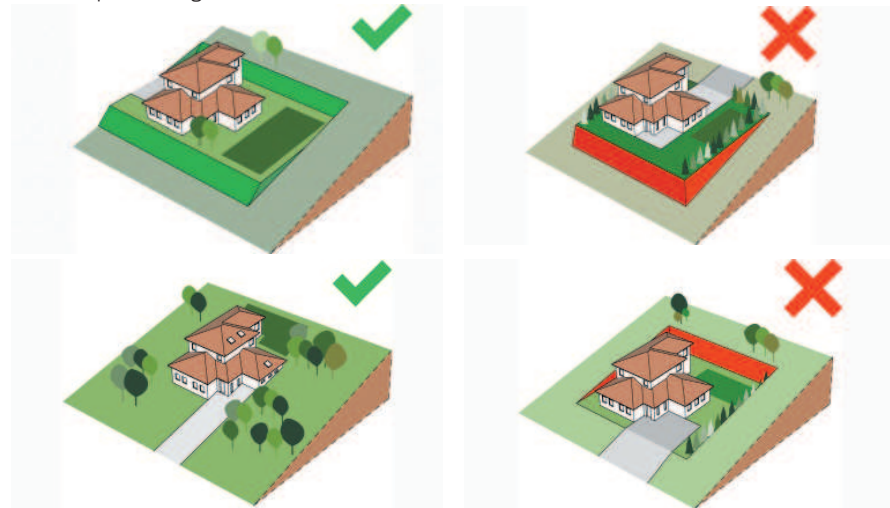

TEREPALAKÍTÁS

A terület síknak mondható. Házunkat a terepre illeszkedve helyezük el, az esetleges szintkülönbségek során a több szinten való megnyitásra törekedünk. Ekkor nem kell a terepfelszínt megváltoztatni. A gondosan megtervezett épület jól illeszkedik a tájba, harmonizál vele. Ez esetben a kerttel is egy kedvező kapcsolat jöhet létre.

Nem elfogadható olyan tereprendezés, mely során az új épület teljes egészében terepfeltöltésre kerülne, mert ezáltal feltűnően kiemelkedne a szomszédos épületek közül. Nem elfogadható az épület földbe vájása, a zavaróan magas rézsűk, valamint támfalak alkalmazása. Mindig komoly problémát tud okozni egy nagymértékű tereprendezés során a lezúduló csapadék.

Ha a tereprendezés elkerülhetetlenné válik, abban az esetben a terepfelszín megváltoztatására a legjobb megoldás a lakóépület részleges bevágása a lejtős terepbe az eredeti terepfelszínen kitermelt földmennyiség részével való kialakításával. De a szomszédos telkek körzetében és a telekhatárokon ekkor sem lehet megváltoztatni a kialakult terepadottságokat.

MAGASSÁG

Az új épületnek finom illeszkedéssel kell beállnia a meglévő épületekhez. A legtöbb épület földszintes kialakítású, van néhány kivétel melyeknek tetőtere is beépített. Meglévő épület bővítésénél valamint új épületek kialakításánál az utcavonalon álló épületrészeknek igazodni kell a hagyományos ereszmagassághoz. (3-4 méter) és gerincmagassághoz (6-8 méter). Amennyiben tetőtér beépítésre kerül sor vagy kerül betervezésre, ebben az esetben az eresz- és gerincmagasság (0,5-1 méterrel magasabb) elfogadható.

Nem elfogadható a meglévő épületek tetőtér beépítése, ha az a földszint fölé térdfal építésével vagy új tető kialakításával, utcafronti homlokzat megemelésével jár.

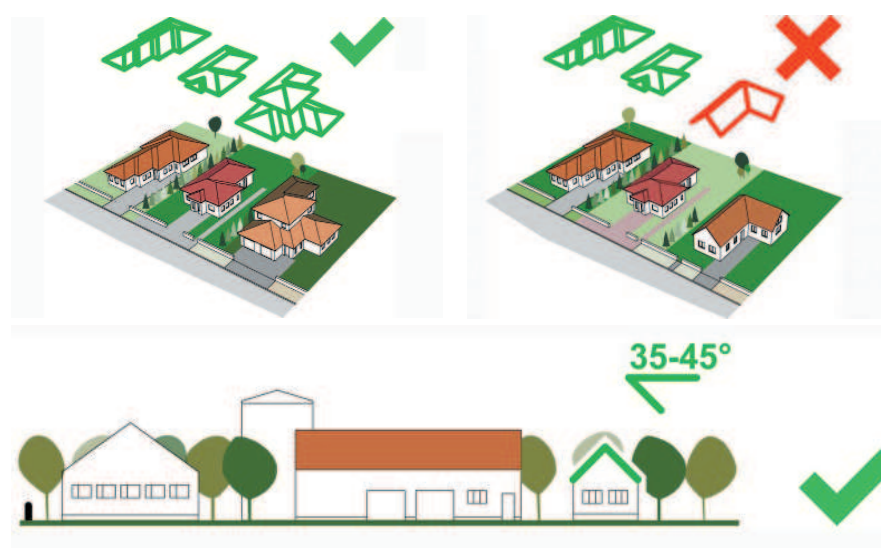

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

A tetőforma ne legyen túlságosan tördelt, benne ne legyenek ugrások. A legegyszerűbb a nyeregtető alkalmazása, akár csonka konty kialakítással is. A nyeregtető (vagy csonka kontyolt nyeregtető) T vagy L alakú bővítése is megfelelő. Kerülendők azok a ragasztott épületrészek, melyeket külön szerkezetű tető fed.

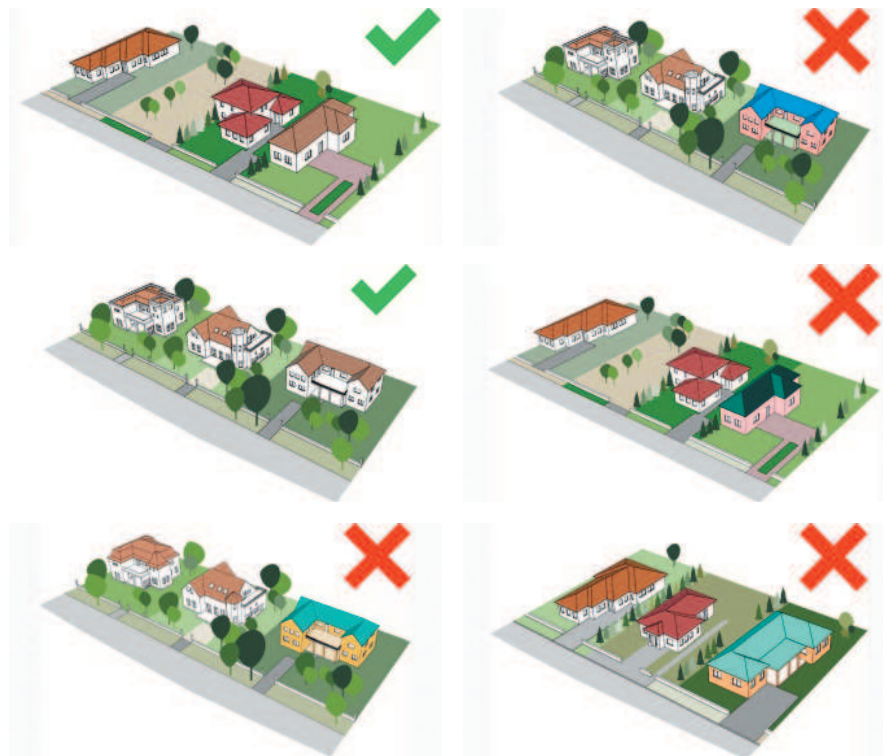
Általában hagyományos oromfalas (csonkakonttyal vagy anélkül) homlokzatú házak sorakoznak az utcákban.

A tető hajlásszöge a hagyományos 35° és 45° fok közzé essen. Sem a több, sem a kevesebb nem kívánatos. A fő tömeghez nem kapcsolódó épületszárnyak, mint például egy hátsó kert felé néző terasz esetén megengedett a 35°-nál alacsonyabb hajlásszögű tető is. A manzárdtető vagy a hozzá hasonló tört lejtésszögű tetők idegenek ebben a környezetben. Tornycok építése a tetőre vonatkozó tetőhajlásszög követelménye, valamint az egyszerű tetőidom miatt nem elfogadható.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Javasolt utcafronti kialakítás a kis szélességű oromfalas homlokzat. Az oromfal nem emelkedik a tető felé, a tető nyúlik ki fölötte és védi a falat. Az orom csonkakontyolása elfogadható. Amennyiben több oromfal is található vagy készül egy épületnél, akkor azok egységesen legyenek kialakítva. Az utcafronti homlokzat tagolását a lábázat, a földém szintjét jelölő párkány, az ablakok vagy az ormot keretező vakolatkeretek adják. A hagyományos utcai oromfalas homlokzatokon még megjelenik a tornác végénél az íves záródású bejárat nyílása, vagy egy szobaablakokkal azonos kialakítású ablak.

A meglévő régi, hagyományt őrző épületeknél fontos, hogy azok homlokzati elemeinek felújítása során az eredeti állapotra törekedjünk.

Az épületek vakoltak. A vakolt homlokzati felületeken olykor előfordul csekély tagolás, melyek a homlokzat anyagából készültek. Felújítás vagy új építés esetén a vakolt felületeknek kell a meghatározónak lenniük. A vakolt homlokzatú épületeknél a színek világosak és telítetlenek legyenek. Javasolt a sárgás, barnás, vöröses, szürkés színek tört fehérbe hajlása. Enyhe színbeli eltéréseket alkalmazhatunk a síkbeli kiemelkedések során. Síkban tartott vakolt felületen nem elfogadható az eltérő színekkel való osztás. A vakolat felülete sima legyen, mely kis szemcsenagyságú anyagból készüljön. A durva és erős vakolattextúrák alkalmazása nem ajánlott. Egyéb anyagok alkalmazása a homlokzaton a homlokzat vagy a tömeg tagolásaként jelenjenek meg. A lábázat legtöbbször terméskőből készült, de jó megoldás a zsalukőből vagy talpgerendából készült lábázatok alkalmazása, melyeket vakolni szükséges. A lábázat mindenképpen vakolt vagy hasított kő burkolatú legyen, melynek a téglá bármely természetes színe megfelelő lesz számítva a fehér mészhomok téglat.

A fa szerkezetek szép részletei lehetnek az épületnek, homlokzatnak. A tetőszerkezetek látszó szerkezeti általában festett barna vagy zöld színűek. A ríktő színezésű kék, sárga, piros nem elfogadható.

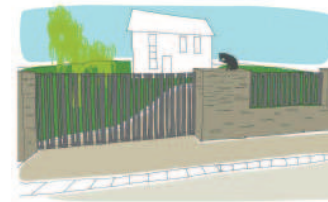
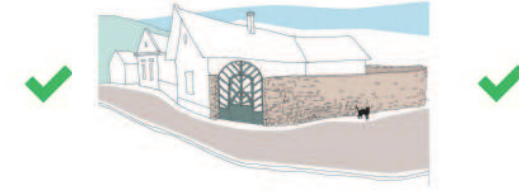
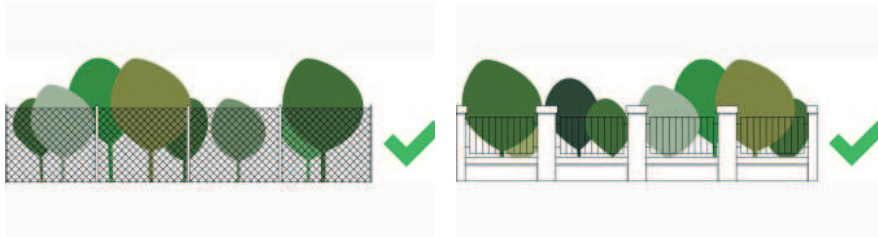
Az épülettömeg tagolásával az alárendelt és a fő épülettömeget kiegészítő épületszerkezetek eltérő homlokzati burkolatot kaphatnak. pl.: kő vagy fa burkolatot.

A beton, üveg (a nyílászárókon kívül) és fém szerkezetek kerülendők az utcai homlokzaton, a hátsó homlokzatokon is csak kiegészítő termékként jelenjenek meg, kis mennyiségben alkalmazzuk őket.

A tetők kerámia cserepekkel fedettek. Meglévő épület bővítése és új épület esetében is kerámia tetőcserép fedést alkalmazzunk, melynek színe a kerámia természetes színe legyen. Élénk színű színezett cserepek nem alkalmazhatóak. A cserép textúrája is fontos a tetőszövet szempontjából. Fémlemezfedések kizárólag kiegészítő épületrészekre alkalmazható természetes szürke színben. A táblás fémlemez fedés alkalmazása nem elfogadható.

KERÍTÉSEK

A kerítések legtöbbször fából készültek. Tömör kerítés kizárólag fából építhető. Elfogadható a téglá-, kő- vagy zsalukőpillérek közötti fémpálca vagy falécek kerüljenek, de ezek mindig áttört szerkezetűek legyenek. A kerítések áttört felülete ne legyen kisebb 50 %-ál. A tömör fémlemez elemű kerítések alkalmazása nem elfogadható. A kerítés magassága a terepcsatlakozástól mérten az 1,50 méternél ne legyen nagyobb. A pillérek anyaga vakolt legyen. A fém szerkezetű elemek egyszerű pálcákból álljanak, a fa szerkezetű kerítéseknél az elemek gyalult anyagból készüljenek. Drótháló utcafronton lévő kerítéselemként nem alkalmazható. Amennyiben a belátást szeretnénk csökkenteni, akkor azt növények alkalmazásával tegyük meg.

FALUSIAS LAKÓTERÜLET

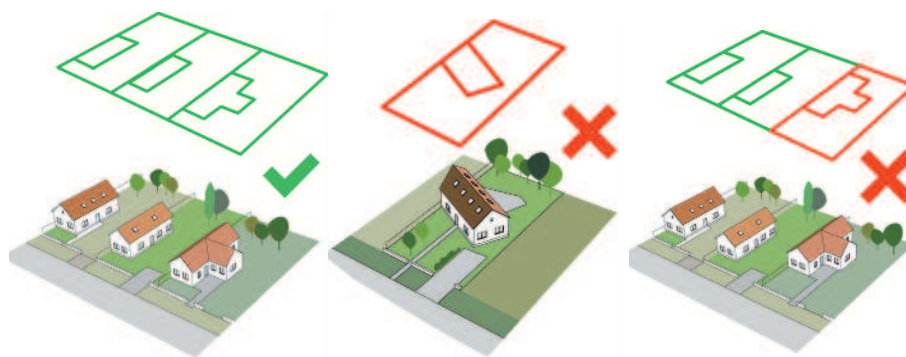
TELEPÍTÉS

A lakóterületen a keskeny telkeken a házak oldalhatáron állnak, így megmarad egy nagyobb összefüggő udvar vagy kert a ház mellett, mely lehetőséget nyújt arra, hogy gépjárművel hátra lehessen jutni.

Az ide épülő lakóépület álljon oldalhatáron vagy attól legfeljebb 1 méterre az oldalsó telekhatárral párhuzamosan. Kerülendő a négyzetes alaprajzú épület kialakítása vagy az oldalsó telekhatárral nem párhuzamosan elhelyezett alaprajz.

Az épület utcai homlokzata ne legyen túl széles kialakítású, de amennyiben szélesebb kialakítású épületet szeretnénk, abban az esetben az utcai homlokzattól hátrébb célszerű húzott keresztirányú épületrész kialakítása. Ez meglévő épületek bővítésénél is alkalmazható. Vigyázzunk, hogy a keresztirányú bővítés ne legyen nagyobb a fő tömegnél.

Oldalhatáron álló épület esetén ne alkalmazzunk oromfalat, mivel azzal alapterületet nem nyerünk, ablakot nem lehet rá elhelyezni, és az épület formáját is széttagolttá teszi fölöslegesen.

TEREPALAKÍTÁS

A terület síknak mondható. Házunkat a terepre illeszkedve helyezük el, az esetleges szintkülönbségek során a több szinten való megnyitásra törekedünk. Ekkor nem kell a terepfelzín megváltoztatni. A gondosan megtervezett épület jól illeszkedik a tájba, harmonizál vele. Ez esetben a kerttel is egy kedvező kapcsolat jöhet létre.

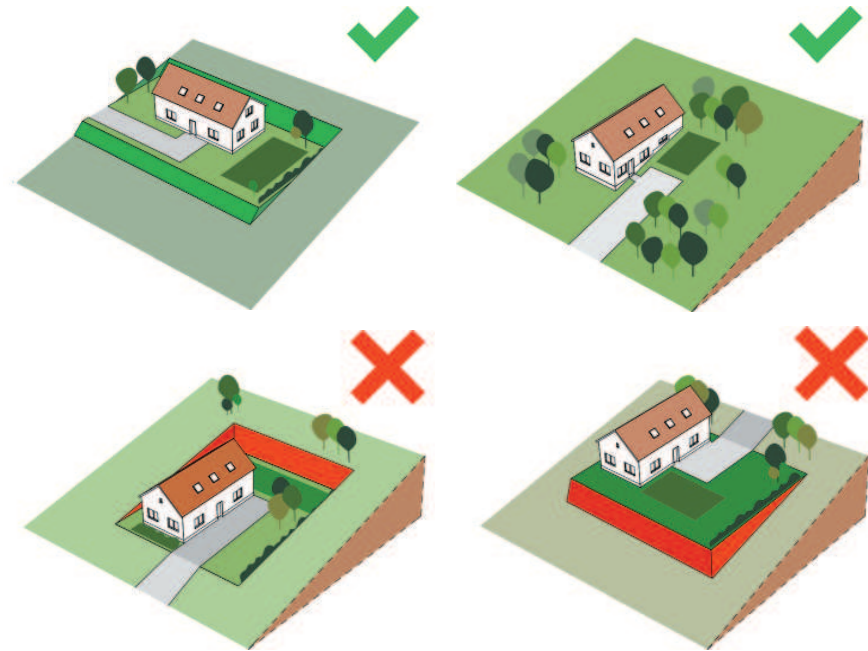
Nem elfogadható olyan tereprendezés, mely során az új épület teljes egészében terepfeltöltésre kerülne, mert ezáltal feltűnően kiemelkedne a szomszédos épületek közül. Nem elfogadható az épület földbe vájása, a zavaróan magas rézsűk, valamint támfalak alkalmazása. Mindig komoly problémát tud okozni egy nagymértékű tereprendezés során a lezúduló csapadék.

Ha a tereprendezés elkerülhetetlenné válik, abban az esetben a terepfelzín megváltoztatására a legjobb megoldás a lakóépület részleges bevágása a lejtős terepbe az eredeti terepfelzín kitermelt földmennyiség rézsűvel való kialakításával. De a szomszédos telkek körzetében és a telekhatárokon ekkor sem lehet megváltoztatni a kialakult terepadottságokat.

MAGASSÁG

Az új épületnek finom illeszkedéssel kell beállnia a meglévő épületekhez. A legtöbb épület földszintes kialakítású, van néhány kivétel melyeknek tetőtere is beépített. Meglévő épület bővítésénél valamint új épületek kialakításánál az utcavonalon álló épületrészeknek igazodni kell a hagyományos ereszmagassághoz. (3-4 méter) és gerincmagassághoz (6-8 méter). Amennyiben tetőtér beépítésre kerül sor vagy kerül betervezésre, ebben az esetben az eresz- és gerincmagasság (0,5-1 méterrel magasabb) elfogadható.

Nem elfogadható a meglévő épületek tetőtér beépítése, ha az a földszint fölé térfal építésével vagy új tető kialakításával, utcafronti homlokzat megemelésével jár.

TETŐHAJLÁSSZÖG

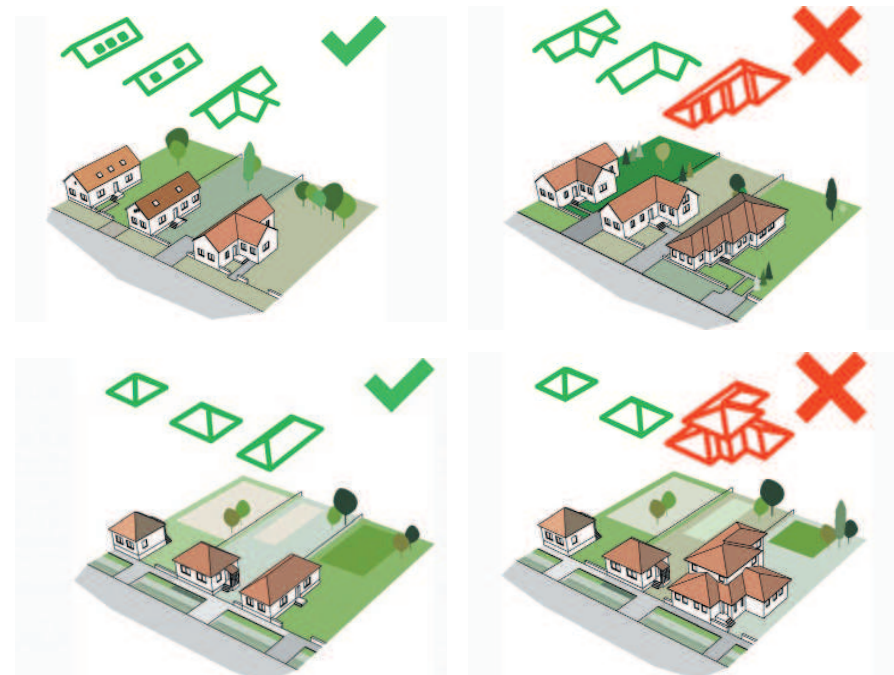
A tető hajlásszöge a hagyományos 35° és 45° fok közé essen. Sem a több, sem a kevesebb nem kívánatos. A fő tömeghez nem kapcsolódó épületszárnyak, mint például egy hátsó kert felé néző terasz esetén megengedett a 35°-nál alacsonyabb hajlásszögű tető is. A manzárdtető vagy a hozzá hasonló tört lejtésszögű tetők idegenek ebben a környezetben. Tornyok építése a tetőre vonatkozó tetőhajlásszög követelménye, valamint az egyszerű tetőidom miatt nem elfogadható.

TETŐFORMA

A tetőforma ne legyen túlságosan tördelt, benne ne legyenek ugrások. A legegyszerűbb a nyeregtető alkalmazása, akár csonka konty kialakítással is. A nyeregtető (vagy csonka kontyolt nyeregtető) T vagy L alakú bővítése is megfelelő. Kerülendő az azok a ragasztott épületrészek, melyeket külön szerkezetű tető fed.

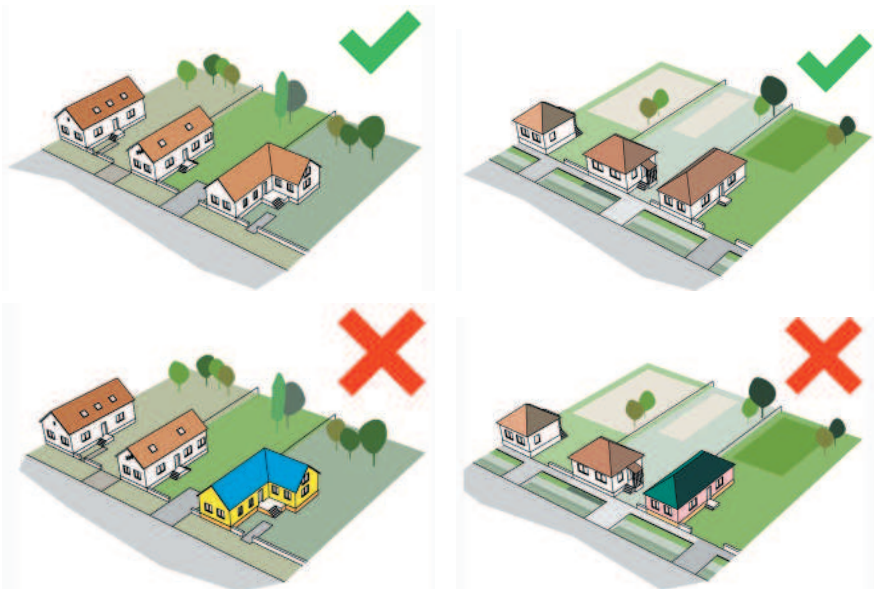
Általában hagyományos oromfalas (csonkakonttyal vagy anélkül) homlokzatú házak sorakoznak az utcákban.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Javasolt utcafronti kialakítás a kis szélességű oromfalas homlokzat. Az oromfal nem emelkedik a tető felé, a tető nyúlik ki fölötte és védi a falat. Az orom csonkakontyolása elfogadható. Amennyiben több oromfal is található vagy készül egy épületnél, akkor azok egységesen legyenek kialakítva. Az utcafronti homlokzat tagolását a lábázat, a földém szintjét jelölő párkány, az ablakok vagy az ormot keretező vakolatkeretek adják. A hagyományos utcai oromfalas homlokzatokon még megjelenik a tornác végénél az íves záródású bejárat nyílása, vagy egy szobaablakkal azonos kialakítású ablak.

A meglévő régi, hagyományt őrző épületeknél fontos, hogy azok homlokzati elemeinek felújítása során az eredeti állapotról törekedjünk.

Az épületek vakoltak. A vakolt homlokzati felületeken olykor előfordul csekély tagolás, melyek a homlokzat anyagából készültek. Felújítás vagy új építés esetén a vakolt felületeknek kell a meghatározónak lenniük. A vakolt homlokzatú épületeknél a színek világosak és telítetlenek legyenek. Javasolt a sárgás, barnás, vöröses, szürkés színek tört fehérbe hajlása. Enyhe színbeli eltéréseket alkalmazhatunk a síkbeli kiemelkedések során. Síkban tartott vakolt felületen nem elfogadható az eltérő színekkel való osztás. A vakolat felülete sima legyen, mely kis szemcsenagyságú anyagból készüljön. A durva és erős vakolattextúrák alkalmazása nem ajánlott. Egyéb anyagok alkalmazása a homlokzaton a homlokzat vagy a tömeg tagolásaként jelenjenek meg. A lábázat legtöbbször terméskőből készült, de jó megoldás a zsalukőből vagy talpgerendából készült lábázatok alkalmazása, melyeket vakolni szükséges. A lábázat mindenképpen vakolt vagy hasított kő burkolatú legyen, melynek a téglá bármely természetes színe megfelelő leszámítva a fehér mészhomok téglat.

A fa szerkezetek szép részletei lehetnek az épületnek, homlokzatnak. A tetőszerkezetek látszó szerkezeti általában festett barna vagy zöld színűek. A ríktő színezésű kék, sárga, piros nem elfogadható.

Az épülettömeg tagolásával az alárendelt és a fő épülettömeget kiegészítő épületszerkezetek eltérő homlokzati burkolatot kaphatnak. pl.: kő vagy fa burkolatot.

A beton, üveg (a nyílászárókon kívül) és fém szerkezetek kerülendők az utcai homlokzaton, a hátsó homlokzatokon is csak kiegészítő termékként jelenjenek meg, kis mennyiségben alkalmazzuk őket.

A tetők kerámia cserepekkel fedettek. Meglévő épület bővítése és új épület esetében is kerámia tetőcserép fedést alkalmazzunk, melynek színe a kerámia természetes színe legyen. Élénk színű színezett cserepek nem alkalmazhatóak. A cserép textúrája is fontos a tetőszövet szempontjából. Fémlemezfedések kizárólag kiegészítő épületrészekre alkalmazható természetes szürke színben. A táblás fémlemez fedés alkalmazása nem elfogadható.

TORNÁCOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Csekély mennyiségben Tiszavasváriban is megfigyelhetők. Ezek a terek készülhetnek az épület anyagából vagy fából. A tornác formájára, kialakítására számtalan példa kínálkozik. Az arányos tornácos épületek erősítik a község identitását és arculatát. E hagyományt az új családi ház kialakításánál, újszerű átgondolással tovább vihetjük új otthonunkba.

RÉSZLETEK

Házunk és kertünk találkozási pontjai folyton változó, gazdagodó élményt nyújtanak. Évről évre, évszokról évszakra más képet mutatnak. A növények az épületen egyrészt hangulatteremtő díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energia-tudatos életmódnak - árnyékolnak!

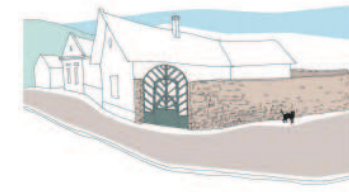
AJTÓK, ABLAKOK

Jelentős megjelenési és hangulati befo-lyást jelent egy-egy nyílászáró kialakítása. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvi-lág felé, ezért nem mindegy, hogy ezt mi-lyen módon tesszük meg. A hagyományos nyílászárók kialakítás a jellemző: jellegzetes két szárnyú, két vagy három osztatú ablakok, általában utcafronton szimmetrikus kiala-kítással. Új ház építésénél egyre inkább az egyszárnyú nyílászárók terjednek el. Cél-szerű a környék családi házait körbejárni, és azokból ihletet meríteni saját ottho-nunkhoz, ezzel is gazdagítva az utcaképet.

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

Házaink kiegészítő elemei a kerítések, lámpák, postaládák, korlátok, melyek alakítják a végső képet, hangulatot. Ha kellően odafigyelünk, kellően igényesen választunk ki és valósítunk meg, akkor jön létre a megfelelő összkép a lakóépületünkkel. Ezek a részek sűrűbben cserélt elemek, akár már egy új festék, új színhasználat során tudunk változtatni rajta.

ÜDÜLŐTERÜLET

TELEPÍTÉS

Az üdülőterületen a keskeny telkeken a házak oldalhatáron vagy szabadon állóan állnak, az udvar elől található, az épület hátul. A gépjárművel elől lehet megállni.

Az ide épülő nyaraló álljon szabadon álló beépítési mód szerint. A négyzetes alaprajzú épület kialakítása megengedett. Az oldalsó telekhatárral nem párhuzamosan elhelyezett alaprajz viszont nem javasolt.

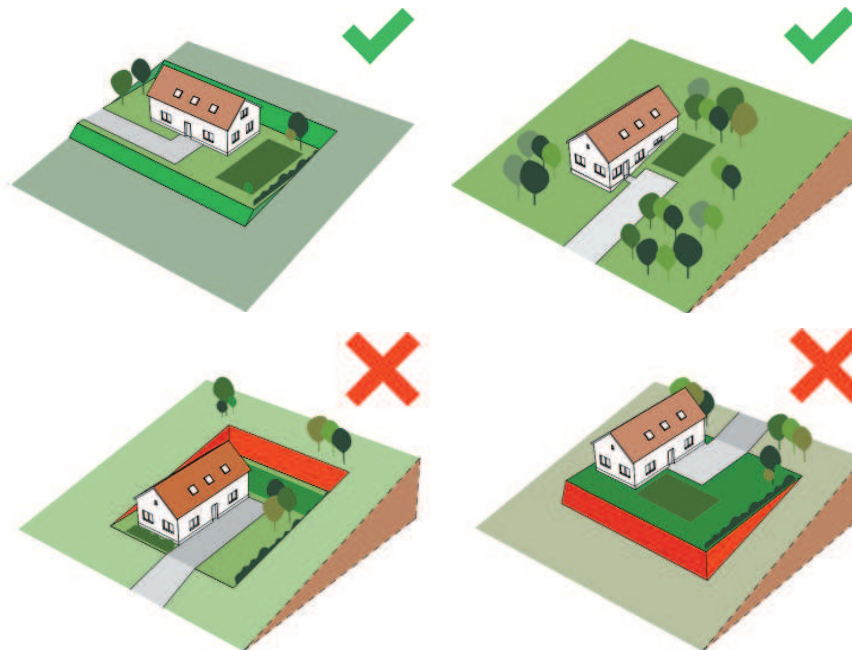
Az épület utcai homlokzata ne legyen túl széles.

TEREPALAKÍTÁS

A terület síknak mondható. Nyaralónkat a terepre illeszkedve helyezjük el.

Nem elfogadható olyan tereprendezés, mely során az új épület teljes egészében terepfeltöltésre kerülne, mert ezáltal feltűnően kiemelkedne a szomszédos épületek közül. Nem elfogadható az épület földbe vájása, a zavaróan magas rézsűk, valamint támfalak alkalmazása.

Ha a tereprendezés elkerülhetetlenné válik, abban az esetben a terepfelszín megváltoztatására a legjobb megoldás a lakóépület részleges bevágása a lejtős terepbe az eredeti terepfelszínen kitermelt földmennyiség rézsúval való kialakításával. De a szomszédos telkek körzetében és a telekhatárokon ekkor sem lehet megváltoztatni a kialakult terepadottságokat.

MAGASSÁG

Az új épületnek finom illeszkedéssel kell beállnia a meglévő épületekhez. A legtöbb épület földszint + emelete (tetőtér) kialakítású.

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

A tetőforma ne legyen túlságosan tördelt, benne ne legyenek ugrások. A legegyszerűbb a nyeregtető alkalmazása. Kerülendők azok a ragasztott épületrészek, melyeket külön szerkezetű tető fed.

A tető hajlásszöge a változó az alacsony hajlásszögű tetőtől kezdve az igen meredekig minden előfordul. Tornyok építése a tetőre vonatkozó tetőhajlásszög követelménye, valamint az egyszerű tetőidom miatt nem elfogadható.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Az épületek vakoltak vagy fából készültek.

A vakolt homlokzati felületeken olykor előfordul csekély tagolás, melyek a homlokzat anyagából készültek. Felújítás vagy új építés esetén a vakolt felületeknek kell a meghatározónak lenniük. A vakolt homlokzatú épületeknél a színek világosak és telítetlenek legyenek. Javasolt a sárgás, barnás, vöröses, szürkés színek tört fehérbe hajlása. Enyhe színbeli eltéréseket alkalmazhatunk a síkbeli kiemelkedések során. Síkban tartott vakolt felületen nem elfogadható az eltérő színekkel való osztás. A vakolat felülete sima legyen, mely kis szemcsenagyságú anyagból készüljön. A durva és erős vakolattextúrák alkalmazása nem ajánlott. Egyéb anyagok alkalmazása a homlokzaton a homlokzat vagy a tömeg tagolásaként jelenjenek meg. A lábazat legtöbbször terméskőből készült, de jó megoldás a zsalukőből vagy talpgerendából készült lábazatok alkalmazása, melyeket vakolni szükséges. A lábazat mindenképpen vakolt vagy hasított kő burkolatú legyen, melynek a téglá bármely természetes színe megfelelő leszámítva a fehér mészhomok téglát.

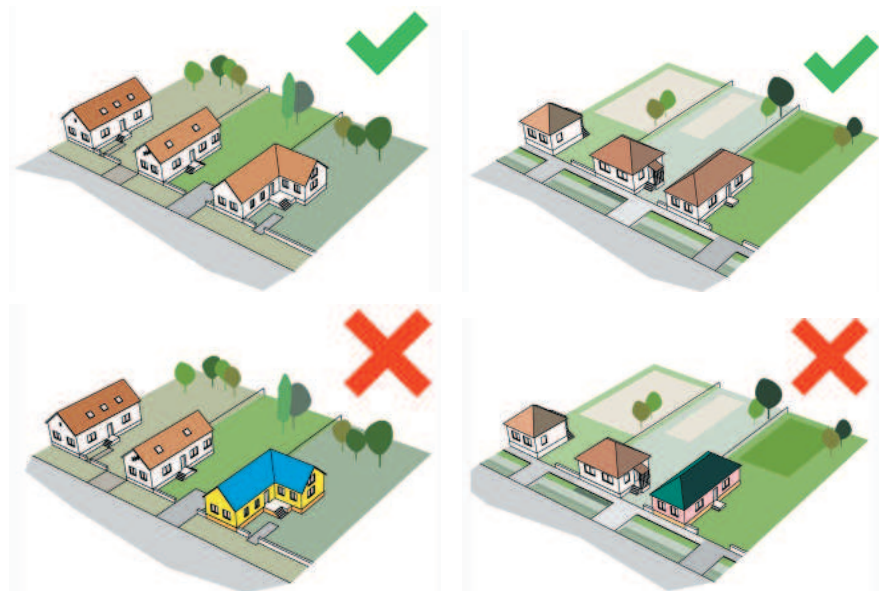
A fából készült épületek felületkezelése vékonylazúrral történjen 2 réteg felhordásával, maximálisan 20-30%-os hígítás mellett. Igénybevételtől függően néhány éven belül javasolt a felület felújítása előtt kissé át csiszolni, majd a szinttartás érdekében nagyobb hígítás mellett újra kezelni a fát.

A fa szerkezetek szép részletei lehetnek az épületnek, homlokzatnak. A tetőszerkezetek látszó szerkezeti általában festett barna színűek. A rikító színezésű kék, sárga, piros nem elfogadható.

Az épülettömeg tagolásával az alárendelt és a fő épülettömeget kiegészítő épületszerkezetek eltérő homlokzati burkolatot kaphatnak. pl.: kő vagy fa burkolatot.

A beton, üveg (a nyílászárókon kívül) és fém szerkezetek kerülendők az utcai homlokzaton, a hátsó homlokzatokon is csak kiegészítő termékként jelenjenek meg, kis mennyiségben alkalmazzuk őket.

A tetők palával, lemezzel, fával cserepekkel fedettek. Meglévő épület bővítése és új épület esetében a fa vagy kerámia tetőcserép fedést alkalmazzunk, melynek színe a kerámia természetes színe legyen. Élénk színű színezett cserepek nem alkalmazhatóak. A cserép textúrája is fontos a tetőszövet szempontjából. Fémlemezfedések kizárólag kiegészítő épületrészekben alkalmazható természetes szürke színben. A táblás fémlemez fedés alkalmazása nem elfogadható.

RÉSZLETEK

Hangulatteremtő díszítőelemek az üdülőterületen lévő nyaralókon lévő homlokzatokon a növények, melyek hatékony díszítőelemei a homlokzatnak.

AJTÓK, ABLAKOK

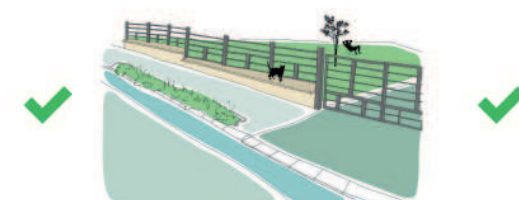
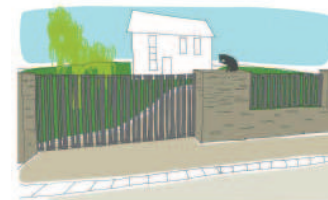
A hagyományos nyíláskialakítás a jellemző az üdülőterületre: jellegzetes egy vagy két szárnyú, ablakok, általában utcafronton szimmetrikus kialakítással. Új üdülőépület építésénél egyre inkább az egyszárnyú nyílászárók terjednek el. Célszerű a környéket körbejárni, és azokból ihletet meríteni saját üdülőnkhez, ezzel is gazdagítva az utcaképet.

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

Házaink kiegészítő elemei a kerítések, lámpák, postaládák, korlátok, melyek alakítják a végső képet, hangulatot. Ha kellően odafigyelünk, kellően igényesen választunk ki és valósítunk meg, akkor jön létre a megfelelő összkép a lakóépületünkkel. Ezek a részek sűrűbben cserélt elemek, akár már egy új festék, új színhasználat során tudunk változtatni rajta.

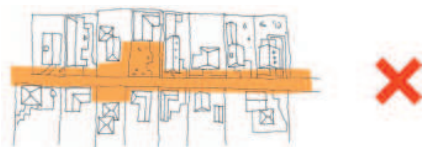
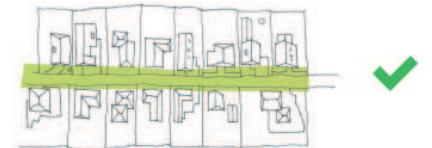
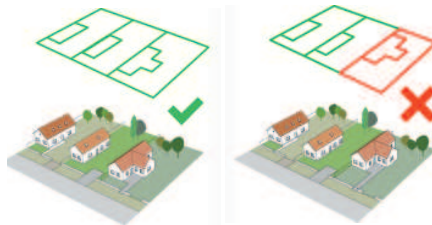
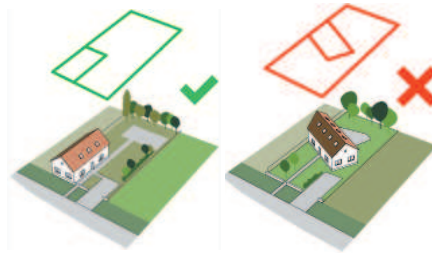
JÓZSEFHÁZA

TELEPÍTÉS

A lakóterületen a telkeken a házak oldalhatáron állnak, mely lehetőséget nyújt arra, hogy gépjárművel hátra lehessen jutni.

Az ide épülő lakóépület álljon oldalhatáron vagy attól legfeljebb 1 méterre az oldalsó telekhatárral párhuzamosan. Kerülendő a négyzetes alaprajzú épület kialakítása vagy az oldalsó telekhatárral nem párhuzamosan elhelyezett alaprajz.

Az épület utcai homlokzata ne legyen túl széles kialakítású, de amennyiben szélesebb kialakítású épületet szeretnénk, abban az esetben az utcai homlokzattól hátrébb célszerű húzott keresztirányú épületrész kialakítása. Ez meglévő épületek bővítésénél is alkalmazható. Vigyázzunk, hogy a keresztirányú bővítés ne legyen nagyobb a fő tömegnél.

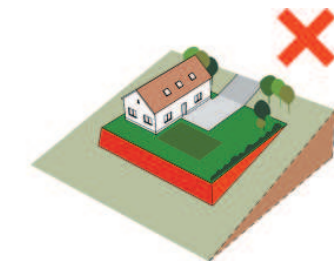
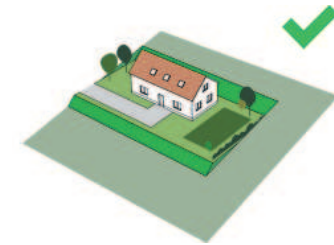

TEREPALAKÍTÁS

A terület síknak mondható. Házunkat a terepre illeszkedve helyezük el, az esetleges szintkülönbségek során a több szinten való megnyitásra törekedjünk. Ekkor nem kell a terepfelszín megváltoztatni.

Nem elfogadható olyan tereprendezés, mely során az új épület teljes egészében terepfeltöltésre kerülne, mert ezáltal feltűnően kiemelkedne a szomszédos épületek közül. Nem elfogadható az épület földbe vájása, a zavaróan magas rézsűk, valamint támfalak alkalmazása.

Ha a tereprendezés elkerülhetetlenné válik, abban az esetben a terepfelszín megváltoztatására a legjobb megoldás a lakóépület részleges bevágása a lejtős terepbe az eredeti terepfelszínen kitermelt földmennyiség rézsűvel való kialakításával. De a szomszédos telkek körzetében és a telekhatárokon ekkor sem lehet megváltoztatni a kialakult terepadottságokat.

MAGASSÁG

Az új épületnek finom illeszkedéssel kell beállnia a meglévő épületekhez. Minden épület földszintes kialakítású. Meglévő épület bővítésénél valamint új épületek kialakításánál az utcavonalon álló épületrészeknek igazodni kell a hagyományos ereszmagassághoz. (3-4 méter) és gerincmagassághoz (6-8 méter).

Többszintes épület építése nem megengedett.

TETŐHAJLÁSSZÖG

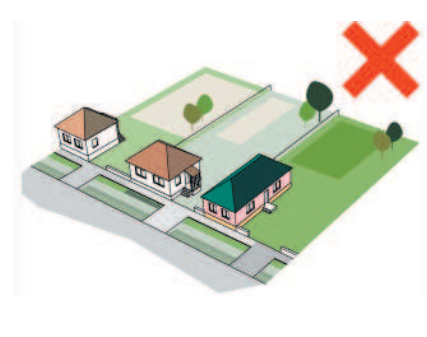
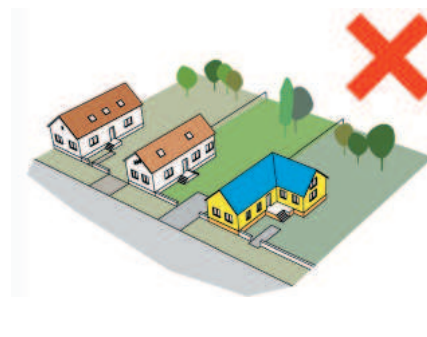
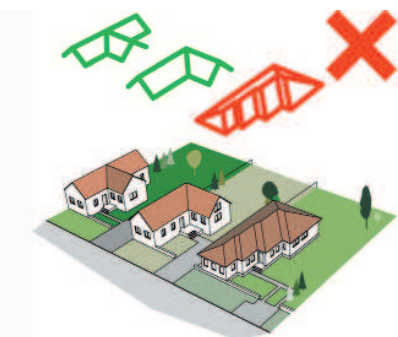
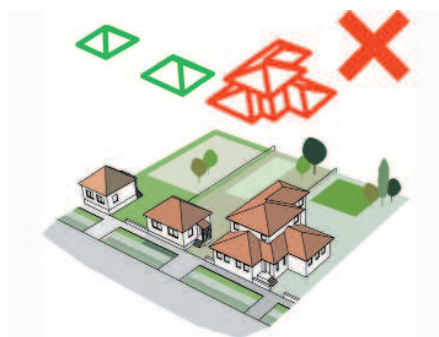
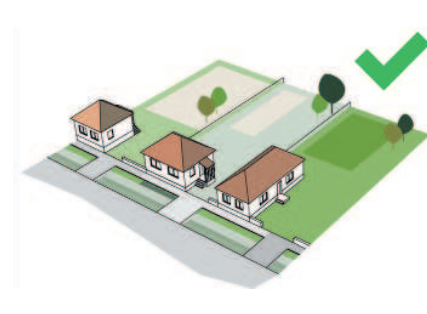
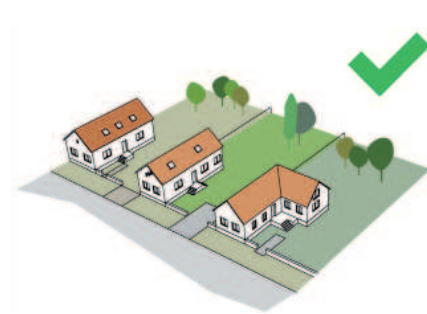
A tető hajlásszöge a hagyományos 35° és 45° fok közöttessen. Sem a több, sem a kevesebb nem kívánatos. A fő tömeghez nem kapcsolódó épületrészek, mint például egy hátsó kert felé néző terasz esetén megengedett a 35°-nál alacsonyabb hajlásszögű tető is. A manzárdtető vagy a hozzá hasonló tört lejtésszögű tetők idegenek ebben a környezetben. Tornycok építése a tetőre vonatkozó tetőhajlásszög követelménye, valamint az egyszerű tetőidom miatt nem elfogadható.

TETŐFORMA

A tetőforma ne legyen túlságosan tördelt, benne ne legyenek ugrások. A legegyszerűbb a nyeregtető alkalmazása, akár csonka konty kialakítással is. A nyeregtető (vagy csonka kontyolt nyeregtető) T vagy L alakú bővítése is megfelelő. Kerülendők azok a ragasztott épületrészek, melyeket külön szerkezetű tető fed.

Általában hagyományos oromfalas (csonkakonttyal vagy anélkül) homlokzatú házak sorakoznak az utcákban.

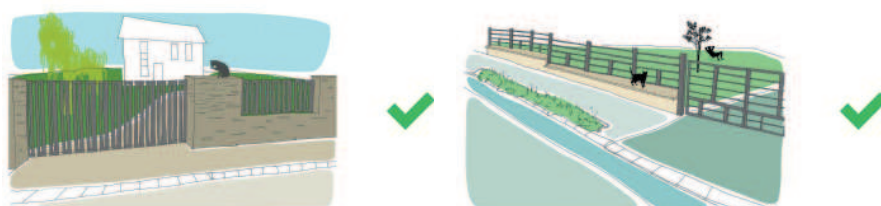
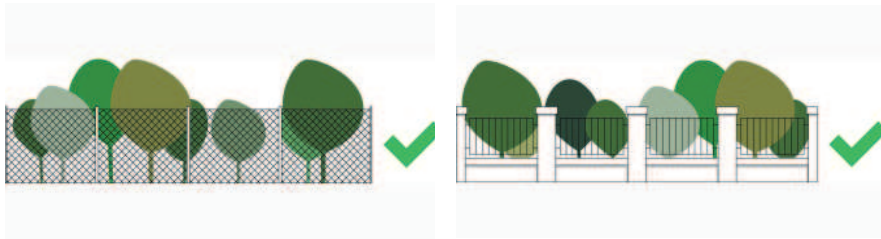
HOMLOKZATKÉPZÉS,
ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Visszafogott illeszkedés, hasonló szín- és anyaghasználat, nem túl változatos, hagyományos színekkel készült épületek jellemzik.

Az új épületek építésénél a meglévők színvilágához illeszkedő anyaghasználat ajánlott. A kirívó és feltűnő színhasználat, a rikító színű burkolatok a társasházaknál csak a közízlést nem zavaró színekből alkalmazható.

KERÍTÉSEK, TÉRFALAK

Házaink kiegészítő elemei a kerítések, lámpák, postaládák, korlátok, melyek alakítják a végső képet, hangulatot. Ha kellően odafigyelünk, kellően igényesen választunk ki és valósítunk meg, akkor jön létre a megfelelő összkép a lakóépületünkkel. Ezek a részek sűrűbben cserélt elemek, akár már egy új festék, új színhasználat során tudunk változtatni rajta.

GAZDASÁGI ÉS IPARI TERÜLET

Ipari, gazdasági tevékenységet lakóterületen csak kivételes esetben, alapvetően a lakosság alapfokú ellátása céljából végezzünk.

A tevékenység fajtája a szomszédok zavarását ne okozza, a lakóterületi együttélés normáinak betartására legyen alkalmas. Nem alkalmas lakókörnyezeti integrálásra a zajos, bűzös, jelentős ügyfélforgalommal járó stb. problémás tevékenység, ezek megvalósítására erre a célra a közigazgatási területen kijelölt egyéb övezeteiben van lehetőség.

Ipari, gazdasági tevékenység céljára a település mezőgazdaságilag kevésbé értékes, alacsony termőképességű területeit kell igénybe venni, illetve meg kell vizsgálni a település barna-, illetve rozsdá övezeteinek hasznosíthatóságát.

Tapasztalt tervezőt vegyünk igénybe az elképzelésünk megvalósítására, aki a gazdasági létesítmények, ipari területek vonatkozásában megfelelő referenciával rendelkezik.

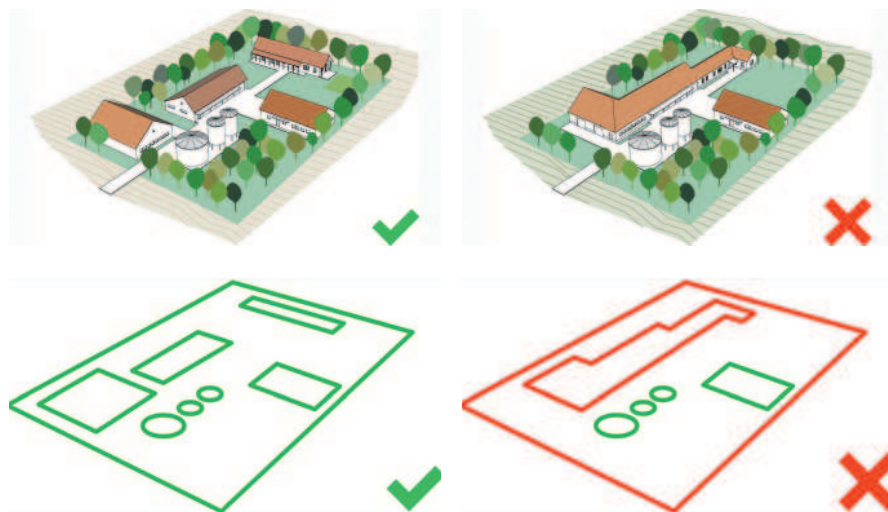

Az új gazdasági épület igazodjon volumene és kiterjedése vonatkozásában a környezetéhez. Fontos az illeszkedés vagy arányos illeszkedés.

Az ipari, gazdasági épületek többnyire a technológia, a racionalitás, a gazdaságosság által meghatározottak, azonban ezek a létesítmények is formálhatók, gazdagíthatók. Az előbbieket érvényesek a tömegformálásra, a lapos-, vagy magastető kiválasztására, homlokzati anyaghasználatra, a színekre stb.

A telephelyek kialakításánál fordítsunk figyelmet a főépület utcafronti homlokzatának egyszerű építészeti gazdaságára, mely ez által igényessé teszi épületünket. Fontos szerep jut, kiemelt figyelmet kap az utcafronti kerítés, a porta, valamint a személy- és ipari kapuk, nem utolsó sorban a reklámfelületek, feliratok elhelyezkedése és kialakítása.

A fogadó övezet kialakításánál az igényes térburkolat, zöldfelület, reklámok szebbé teszi telephelyünket.

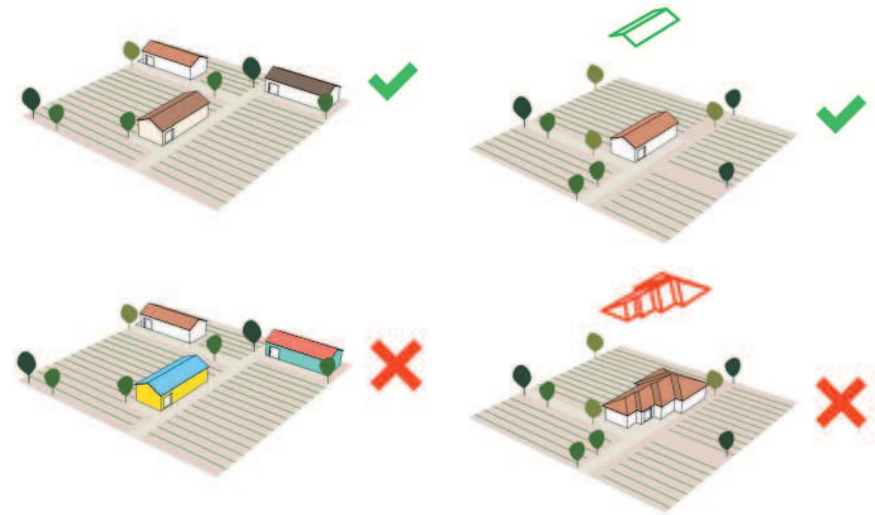

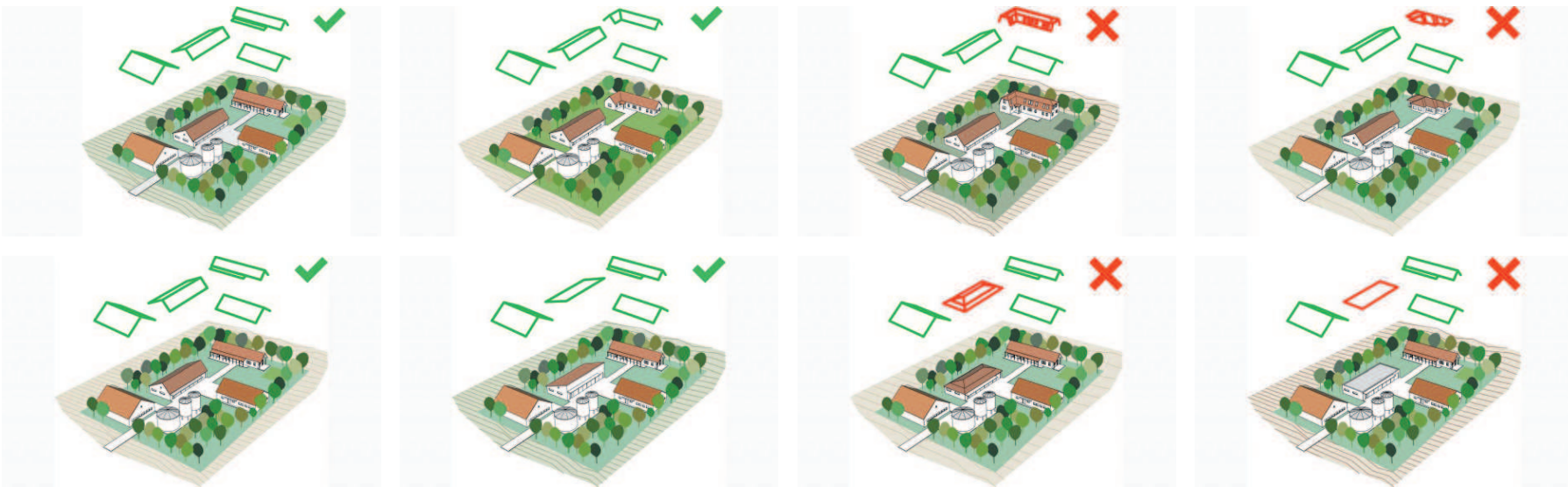
A fogadó övezet kialakításánál az igényes térburkolat, zöldfelület, reklámok szebbé teszi telephelyünket.

Az irodai funkcióval ellátott épületrészekkel kapcsolatosan a fizikai dolgozókat kiszolgáló helyiségek esetében az épületek igényesebb kialakítására törekedjünk. A szociális épületrész teljesen takarhatja az egyszerűbb karakterű épületszárnyat.

Az ipari, gazdasági épületeknél, létesítményeknél is fontos a zöldfelületek, fasorok, árnyékolók stb. alkalmazása.

A felsoroltak alkalmazása a meglévő nem különösebben esztétikus telephelyek esetében is alkalmazható a telephely arculatának gazdagítására, javítására, néhány esetben az épület, épületrész takarására.

A településkép minőségének formálására vonatkozó további ajánlások a településközpont, a kisvárosias lakóterület, a kertvárosias lakóterület, a falusias lakóterület, az üdülőterület és Józsefháza tekintetében együtt kezelt jelen Településképi Arculati Kézikönyvben.

KERTEK

A tájba illesztés során a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél. Vegyük figyelembe a ház homlokzat kialakítását, a nyílászárók helyét, amikor az előkertbe cserjét vagy fát ültetünk. Takarjuk a kerti építményünket a növényekkel, hogy az épületünk jobban érvényesüljön. A meglévő fásszárú növényzetre a bővítések és felújítások során fokozottan ügyeljünk. Próbáljuk meg befolyásolni a növényzettel a ház méreteinek érzetét. Alacsony növényekkel a ház méretének növelését éreztetjük, a magas növényzettel csökkenthetjük.

A természettel való közvetlen kapcsolatot a kertünk teremti meg. Változása gyors, hiszen évszokról-évszakra változik, megújul. A változatosan kialakított növényvilág alkalmazásával az élőlények számára új élettereket biztosítunk. Csegöldön a rendszeresen gondozott kertek, porták a jellemzőek. A hátsó kert nem csak a kikapcsolódást, pihenést szolgálja, hanem gyümölcsöket, zöldségeket is termeszthetünk bennük.

A kert az épített környezet része. Ha harmonikusan van kialakítva, egységet alkot, szépségével kapcsolódik a lakóépülettel, akkor élhetővé tesszük saját környezetünket, ezzel közvetlen életterünk a szabadterre kiterjesztett közege illeszkedő lesz nemcsak a településkép szépségének növelésére, de saját komfortérzetünknek is jót tesz. Elsődleges szempont, hogy a kertünk kialakítása az épület stílusához amennyire csak lehetséges illeszkedjen, alkalmazzunk kertépítészeti megoldásokat.

A kert nem csak védelmi szerepet tölt be, hanem díszítő szándéka is legalább olyanira fontos. Gondozott, szép kertünkben nem csak magunk gyönyörködhetünk, hanem az éppen arra tévedők számára is jó benyomást kelthetünk, továbbá a település arculatához pozitívan járulunk hozzá. A növények telepítésekor érdemes olyan fajokat kiválasztani, amelyek nem csak virágjukkal, hanem a levelükkel is díszítenek, így csaknem minden évszakban színesítik udvarunkat.

Célszerű a kertben lévő melléképületek anyaghasználatánál a főépületen felhasznált anyagok alkalmazása. A nyílászáró szerkezetek színezésével a pergolák, növényrácok, gépkocsibeállók, favázas szerkezetek, kutak harmonizálnak. Amennyiben fémvázas szerkezetű épületünk van, javasolt a növényvel való körbefuttatása. A hulladéktároló helyét az épülethomlokzat vonalában alakítsuk, melyet növényekkel takarjuk. Kertünkben helyezünk el kerti padot, ahonnan saját házunkban, környezetünkben gyönyörködhetünk. A helyi hagyományokhoz illeszkedve az előkertben a kiskertet keretező, alacsony fa léckerítés alkalmazása javasolt, mely illeszkedjen az utcai kerítéshez és családi házunkhoz.

Lehetőség szerint könnyen felújítható, vízáteresztő burkolatot alkalmazunk. A kevésbé használt részeken téglából is kialakíthatjuk a járőfelületet. A szegélyek a járőlapunkkal harmonizálva készítsük el.

A kert különböző részeit magasabb növényfajokkal válasszuk el. Az előkertbe alacsony, legfeljebb 1,20 m magas lágyszárú növények, cserjék alkalmazása javasolt. Sövény kialakításnál az 1,50 m magasságot ne érje el, lehetőleg télen nyáron levelekkel borító fajokat alkalmazunk. Az előkertben a színvilág és a forma szempontok figyelembevétele nélkül szinte bármilyen növény alkalmazható, kezdve a színes virágú évelőkön át az egynyári virágokon keresztül minden. Ügyeljünk az egyidőben virágzó fajok színharmonijára. A fák alkalmazása során a laza ágállásúakat javasoljuk közepes növésű fajokkal. A sötét és tömör lombhullatókat csak mértékkel javasoljuk telepíteni.

Egy-egy növény kiválasztása nagymértékben befolyásolja a település karakterét. Lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és hagyományokhoz, meglévő növényzethez illeszkedő fajokat választunk. Figyeljünk oda, hogy a telepített növényünk jól érzik-e magukat a környezetükben.

A község jellegzetes virágzó növényei: a bokorrózsa (*Rosa sp.*), orgona (*Syringa sp.*). A kertekben a szőlő mellett elsősorban gyümölcsfák ültetendők (elsősorban dió, szilva, alma, körte). Mértékkel ültessünk tuját és egyéb túlevelű örökzöldeket.

A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a tartósságra, a javíthatóságra és a vízáteresztésre, valamint az akadálymentesítésre egyaránt gondoljunk. Semleges színek kiválasztása javasolt. A járőfelületeket gondos tervezés során kerüljenek kialakításra, hiszen azoknak illeszkedniük kell a zöldfelületek szegélyeihez és a kerítések lábazataihoz.

Az utcakertek teremtenek kapcsolatot a magántelkek és a közterületek között, melyeket a csegöldiek gyakran alakítják, gondozzák saját területüket. Egyéni megoldások során ügyeljünk arra, hogy azok illeszkedjenek, egységet alkossanak a már meglévő előkertekkel és szomszédok utcakertjével. Kerüljük a szemmagasságban takaró növények alkalmazását, legfőképpen a kereszteződésekben, utóbbinál a gépkocsiban ülők szabadkilátást se akadályozzuk növényekkel. Telepítsünk max. 50–80 cm magasságokig növényeket.

Az utak, járdák megfelelő vízvezetése alapvető a harmonikus településkép létrehozásához. A csapadék hasznosítása megnöveli a szép környezet kialakítását és fenntarthatóságát, csak azért is mivel a víz a kellemes közérzet biztosításának egyik alap köve, és környezetünk egyik leglátványosabb eleme is. A történeti településrész fontos településképi elemei a nyílt árkok. Az újonnan kialakuló részeknél célszerű, hogy azok képesek legyenek a lehulló csapadékot megtartani esőkertek segítségével, továbbá esztétikus látványt nyújtsanak. Az árkokat átszelő gépkocsibehajtók, hidak a központi belterület karakteres elemei. Egységes kialakításuk fontos.

UTCÁK

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. Látványos előrelépést jelent a közterületek karbantartása, megfelelő fenntartása, nem használt közterületi elemek elbontása, sérült elemek helyreállítása. Az eltérő felületek szétválasztása jelentős javulást eredményezhet. Az átalakuló településszélekre különösen nagy figyelmet kell fordítani. A nyomvonalas elemek felfűzik a települést alkotó darabkáit, ezért fontos az egységes kialakítás elérése. A községen áthaladók leginkább ezeken a vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képület. Kiemelkedő figyelmet kell biztosítani az infrastruktúra elemeinek kiépítésére, a nyomvonalvezetés megválasztására, a felszín feletti és az alatti elemek tájba illesztésére.

A település szélesebb keresztmetszettel rendelkező utcákban kellemesen hangulatos utcaképek alakultak ki, fontos annak esztétikus, harmonikus kialakítása, megtartása, hiszen az utcakeresztmetszet a telkek és az utcák viszonyát mutatja be, ezért fontos törekedni az egységes kialakításra. A parkolóhelyek közelében ne alkalmazzunk gyepet, kerüljük a rá parkolást.

A szűk, kanyargós utcákon az utcaképek-nél is a harmonikus, esztétikus utcakeresztmetszet megtartása a cél. A parkolóhelyek kialakítása a közterületen nem engedélyezett. Fasor telepítése nem fér el a keresztmetszetben, így azok ültetése nem lehetséges.

Fasor telepítésekor ügyelni kell arra, hogy megfelelő távolságra helyezzük el őket. Fontos ismerni a végleges méretük elérésének adatait. A fajok kiválasztásánál ügyeljünk arra, hogy azok ne nőjenek bele a felsővezetékbe, ne akadályozzák a biztonságos közlekedést. A jó fa kiválasztásánál később elkerülhető a megcsontolt fák látványa. Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor kialakításánál is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére. Az utcákon eperfát, vadkörtét vagy gömbjuhart választunk. Különösen szabályos lesz a kép akkor, ha a fajok közül is annak egy fajtájával történik a fasor telepítés. A tömött, egyöntetű koronák sora (pl. vadgesztenye) igen ünnepélyes, tekintélyt parancsoló. Utcafásítás vagy fasor megújítás céljából a természeteshez közel álló, kúpos vagy tojás formák a legkedvezőbbek a fajtákból.

Ne alkalmazzunk inváziós fajokat (amerikai kőris, nyugati osterfa stb.).

KÖZTEREK, KÖZPARKOK, KÖZKERTEK

A település azon találkozási pontjai ahol a természethez kapcsolódva, szabadban élhetjük meg a helyi közösséghez való hovatartozásunkat, a közösségi szabadterek. Megjelenésük fokozottan fontos, mivel ezeken a helyeken hosszabban tartózkodunk, ezért ezek a teresedések tervezését szakemberek végzik. A nem megfelelően kialakított tér használata a környezet gyors romlásához vezet. Egy-egy tér kialakításánál fontos felmérni a használók várható szokásait, számukat, a használni kívánt időszakot és jellegét. A tevékenységekhez és a közlekedéshez megfelelő számú és minőségű tereket szükséges biztosítani. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.

A Dessewffy-kastély kertje

A kastély körül két hektár kiterjedésű angol stílusú park helyezkedik el, melyhez korábban a kerítésen kívül erdő is kapcsolódott. Az erdő napjainkra már nem létezik, annak ellenére, hogy 1977-ben a területet védetté nyilvánították. A kerítésen belül található parkot a második világháború után bekövetkező zűrzavaros viszonyok jelentősen megviselték, azonban a környéken ma is található néhány fontosabb fajtája, mint az 1,5 méter törzsátmérővel rendelkező vörös tölgy, a vérbükk, több szelídgesztenye és vadgesztenye, valamint a keleti juhar néhány példánya. A fenyőfélék közül a parkban többek közt megtalálható a simafenyő, az erdeifenyő és a vörösfenyő, de több páfrányfenyő és közönséges tiszafa is él a területen.

Köztéri játszóterek

Településünkön nyitott játszóterekkel lehet találkozni, melyeket a 2-14 éves korosztály számára telepített játékok találhatók. Ezek a játszóterek különösen nagy igénybevételnek vannak kitéve – még rendeltetésszerű használat esetén is – ezért különösen fontos a kiváló minőség és élettartam.

Az általános iskola területén kondi park került telepítésre, mely zárt, nyitvatartási idővel rendelkező, és melyet a helyiek előszeretettel látogatnak.

Közparkjaink tiszták, rendezettek, folyamatosan karbantartottak.

AJÁNLÁSOK: BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

A területek beépítetlen jellegének megtartása a cél a már kialakult és értéket képviselő építmények karakterének megővése mellett. A telekszerkezet és a területhasználat hosszú távú megőrzése a tájkarakter megőrzését szolgálja. A világítás kialakítása során a lefelé világító megoldásokat alkalmazzuk. Építmények elhelyezése nem ajánlott, a már meglévőknél pedig a folyamatos karbantartás, az ingatlan kaszálása, a becserjesedés megelőzése szükséges.

A vízvezető csatornák karbantartására fokozott figyelmet kell biztosítani, a kezelősávot folyamatos kaszálással rendszerben kell tartani, hogy bármikor járható legyen.

A meglévő erdőterületek „nyugalmának” biztosítása fokozott figyelmet von maga után.

A nyílt puszták látványának megőrzése érdekében kerítés elhelyezése csak a tanyaépületekhez kapcsolódó földrészletek körül ajánlott. A tájkép klímabarát megváltoztatása agroerdészeti és egyéb korszerű módszerekkel ajánlott. Javasolt fajok: kocsányos tölgy (*Quercus robur*), vadkörte (*Pyrus pyraeaster*), mezei juhar (*Acer campestre*).

6

JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

*épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzat-
képzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása*

90 | Jó példák

7

JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

Az épületek és növényeken túl az utcaképhez ugyanúgy hozzátartoznak a cégérek, reklámfelületek és hirdetőtáblák. Fontos, hogy szolgáltatásunkat úgy hirdessük, hogy az ne legyen a járókelők rosszallásának kiváltása, mindösszesen a figyelemfelhívás legyen a cél olyan tájékoztatóval, mellyel az utcaképet és településképet szebbé teszi. Elengedhetetlen, hogy a megválasztott cégér, cégtábla az épület jellemzőihez alkalmazkodjon.

Reklámhordozó létesítése csak a szabványok betartása mellett lehetséges, melyek esetében fontos a megfelelő anyaghasználat megválasztása.

Újabb felszíni infrastruktúrahálózatok elhelyezése nem javasolt, a meglévők jó karban tartása elegendő és szükséges.

IMPRESSZUM

TISZAVASVÁRI VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

www.tiszavasvari.hu

tvonkph@tiszavasvari.hu

4440 Tiszavasvári, Városháza tér 4.

Telefon: 06-42-520-500

Polgármester: Dr. Fülöp Erik Sándor

Főépítész: Dudás Ede István

dudas.ede1@t-online.hu

SZERKESZTETTE: NYÍRSÉGTERV KFT.

SZÖVEG: NYÍRSÉGTERV KFT.

FOTÓ: NYÍRSÉGTERV KFT.

BORÍTÓ: NYÍRSÉGTERV KFT.

GRAFIKAI TERVEZÉS: NYÍRSÉGTERV KFT.

BETŰTÍPUS: Titillium

Felhasznált irodalom:

muemlekem.hu objektumok, adatbázis kereső

wikipédia, a szabad enciklopédia

Készült Magyarország kormánya megbízásából a településképvédelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan.

Építészeti útmutató ábrái: Településképi Arculati Kézikönyv egyeztető felületének ábragyűjteménye a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft honlap felületéről

A kézikönyvben felhasználásra került a Magyarszéphely Településképi Arculati Kézikönyv egyes szövegbetétei.

A 38. oldalon lévő fotók a wikipedia szabad enciklopédia képei.

Tiszavasvári, 2017.

